

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Procés de transformació de l'espai d'entrada

Maria del Carme Calafat Torres

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2017-18

DNI de l'alumne: 43203807D

Treball tutelat per Maria Antònia Riera

Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☒	☐

Paraules clau del treball: Espai entrada, arquitectura de l'educació, Pistoia...

Resum:

El present treball mostra el procés de transformació de l'espai entrada realitzat per l'equip docent de l'EI Valldemossa. Per fer-ho, s'indaga en la importància dels espais en Educació Infantil i en els paràmetres que poden guiar el canvi d'aquest espai. A més, es fa incidència en el procés de reflexió intern, els motius que induïren a iniciar el procés, les actuacions realitzades i una anàlisi dels resultats obtinguts.

Paraules clau: Espai, Pistoia, arquitectura de l'educació, espai entrada.

Abstract:

This paper presents the process of transformation of the entrance space made by the educational team of EI Valldemossa. To do this, it focuses on the importance of the spaces in Infant Education and on the parameters that can guide the change of this space. In addition, the process of internal reflection; the reasons that led to initiate the process; the actions carried out and an analysis of the results obtained will be included.

Keywords: space, Pistoia, architecture of education, entrance space.

Índex

1. Justificació del tema:	5
2. Objectius:.....	7
3. Metodologia:.....	8
4. Marc teòric:.....	17
4.1 Els espais en l'Educació Infantil:	17
4.2 Espai de l'entrada:.....	19
5. Contextualització del centre:	25
6. Treball de camp:	27
6.1 Motiu del canvi:	27
6.2 Procés de canvi:.....	29
6.3 Resultats finals:	35
6.4 Reflexió final:.....	43
7. Conclusions del treball:	45
8. Referències:	49
9. Annexos:.....	51

1. Justificació del tema:

El present treball pertany a la línia temàtica *La vivència de l'espai i el temps en l'Educació Infantil*. Aquest tema resulta ser molt general ja que engloba dos eixos molt importants en l'educació que es poden estudiar des de multitud de perspectives. Tant és així que, en un principi, em va resultar difícil decidir com enfocar el meu treball ja que tant el tema dels espais com el del temps m'interessaven molt.

En un primer moment, quan es va fer la tria de la línia temàtica, pensava centrar-me en el temps: en la importància de respectar el temps dels infants, en estudiar com es tenien en compte o no a la pràctica diària, etc. No obstant això, em vaig decantar pels espais ràpidament. Aquest canvi va ser provocat arran de la meva experiència a l'EI Valldemossa, i és que des de fa un any estic substituïnt a una de les tutores del centre.

En el moment de la meva contractació l'equip de mestres estava immers en un procés de reflexió d'espais, arran de les necessitats que expressaven els infants i que havien estat observades per les mestres. De fet, el projecte de millora de les practicants del curs 2016/2017 es centrava, precisament, en els espais.

Dins d'aquest procés de canvi s'estava reflexionant sobre la necessitat de crear un espai per a les arribades de les famílies. Aquest tema em va cridar l'atenció des del primer moment ja que feia pocs mesos havia acabat l'assignatura d'*Estratègies d'Intervenció Educativa en la Primera Infància I (22009)*, a la qual s'havia donat molta importància a les entrades de les escoles exposant-nos, a més, molts exemples de les escoles de Reggio Emilia i Pistoia.

A més a més, i per acabar d'arrodonir la tria del tema pel meu treball, va sorgir la possibilitat de realitzar una formació a nivell de centre al CEP de Palma referent als espais i la cultura d'infància. Dita formació ens lligava a dos centres més: EI Sa Vinyeta i Son Llàtzer.

Gràcies a l'ajuda de la meva tutora vaig poder acabar de concretar el tema del meu treball. Em va ajudar a centrar el tema en els espais d'entrada de l'escoleta. D'aquesta manera, podré aprofitar la meva experiència personal, com a integrant de la formació, per seguir i reflexionar sobre el procés de transformació de l'espai entrada.

Així, l'objectiu que segueix aquest treball es centra en indagar en el procés de reflexió del centre esmentat (EI Valldemossa) fent un seguiment de tot el procés: l'observació d'una necessitat, el procés de reflexió i els aspectes que es tenen en compte, la posada en pràctica, etc.

Per dur-ho a terme, pretenc realitzar una sèrie d'entrevistes a les mestres del centre per tal de conèixer i analitzar el procés de reflexió, que esdevé en la planificació i la posada en pràctica dels canvis en la transformació del seu espai entrada. Així, s'englobarà una primera situació inicial, on es descriurà com era l'espai abans de la realització de cap canvi així com quin va ser el punt de partida per a realitzar-lo. Seguidament, hi haurà un segon pas, on s'analitzaran els canvis esdevinguts fins ara i un darrer pas, on s'analitzarà tot el procés així com de les passes que es plantegen fer a continuació.

2. Objectius:

- Conèixer quin és el motor del canvi efectuat. El centre que s'analitzarà en aquest treball està integrat en una formació envers els espais i la cultura d'infància. Aquest objectiu em permetrà conèixer la finalitat d'aquest curs, segons les expectatives del centre, així com:
  - o Què és el que ha influït o impulsat el procés de reflexió sobre el canvi de l'entrada, perquè han volgut realitzar canvis?
  - o Què els ha fet replantejar la necessitat de realitzar modificacions a l'entrada del centre?
- Conèixer com el procés de formació compartit entre els diferents centres ha afavorit el canvi. Com ajuda o perjudica el fet d'assistir al curs de formació a nivell personal a realitzar després les reflexions com a centre i a posar-les en pràctica. Conèixer també, les fonts d'informació a les que han tengut accés, les persones que, d'una manera o una altra, han inspirat el canvi.
- Analitzar com es transformen els espais i quines són les reflexions que fan possible aquest canvi. Tota transformació ha de ser pensada i reflexionada. No tota idea pot ser traslladada a la pràctica sinó que es fa necessari analitzar-la: si és o no adequada, si és o no útil, si beneficiarà a infants, famílies i mestres, etc. Amb aquest objectiu pretenc indagar dins els aspectes que es tenen en compte en el procés d'anàlisi i reflexió del centre, com es descarten o s'accepten les idees i quin és el procés que realitzen per dur-ho a terme.

3. Metodologia:

En aquest apartat exposaré la metodologia usada per a l'elaboració del treball així com les fases en què es va estructurar el procés, com es va organitzar en el temps i les eines i recursos que em varen ajudar a elaborar-lo.

El tipus de metodologia que m'ha servit de base per a la realització del treball s'ha basat en el paradigma qualitatiu. Així, crec que és important que aquesta metodologia posi èmfasi en la comprensió i interpretació dins el context natural, de manera que no es quedi sols en la descripció o verificació d'ítems o objectius. Seguint aquesta línia, no només he avaluat l'espai en si, si no també els usos en el temps que ha tengut.

Una altra de les característiques que he considerat important és la orientació de l'observació: on posar l'ull i la mirada. Respecte aquesta característica, comentar que el que m'ha interessat més, allà on he centrat la meua mirada més profundament, ha estat en el procés d'observació i reflexió de l'equip docent. Tot i a haver una part descriptiva, on he hagut de prendre decisions generalitzades que podria relacionar més amb el paradigma quantitatiu (com a la graella d'observació a l'apartat d'anàlisi) el gruix del treball s'ha centrat en els "com" i els "perquè" de les decisions preses i no tant amb els "què" i "com".

Per lligar aquestes característiques al treball, o a la pròpia reflexió duta a terme per les diferents mestres del centre implicat, podem referir-nos al concepte de perspectiva investigació – acció:

“La I/A tracta de l'estudi sistemàtic dels intents de millorar la pràctica educativa per parts dels grups de participants (els mateixos mestres) a través de les seves pròpies accions pràctiques i a través de la seva pròpia reflexió sobre els efectes de les pròpies accions.” (Elliot, 1990)

Tal com assenyala Elliot, la transformació i millora de la pràctica educativa parteix d'allò que s'està fent, de la mateixa pràctica educativa. Implica una observació, una reflexió sistemàtica en les accions que es duen a terme... una espiral de canvi: proposta de canvi, pràctica, observació i reflexió. Aquesta espiral la podem relacionar amb la metodologia que he seguit per elaborar el treball i, a més, també ho podem veure reflectit en la manera de fer de l'escoleta.

a. Procediment o fases del treball:

Les idees exposades a l'apartat de disseny metodològic es poden concretar en tres grans fases que, per tant, organitzen i estructuren el que ha estat el procés d'elaboració del treball. Així, el treball ha quedat organitzat de la següent manera:

Fase 1: Una primera fase de contacte tant pel marc teòric com pel pràctic. Respecte del marc teòric, inici de la recerca d'autors que poden guiar i donar suport als canvis que l'escoleta es planteja respecte del seu espai entrada. Per altra banda, concretar quina informació necessitaré per elaborar l'anàlisi del espais, que puc resumir en:

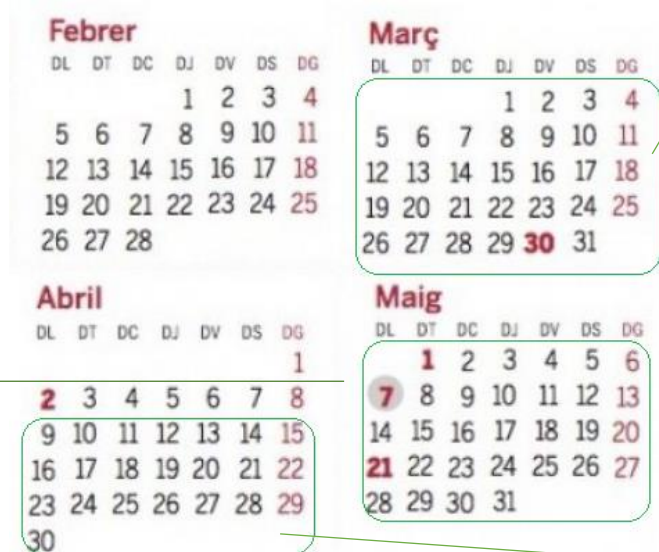
- Documentació teòrica que puguin haver cercat per guiar-se.
- Documentació fotogràfica dels espais: com eren, com són, com volen que siguin.
- Actes de les reunions que em permetran avaluar la manera de reflexionar de l'escoleta, podent veure com es pensa, com sorgeixen les idees, com evolucionen, etc.
- Entrevistes que realitzaré a mestres i famílies respecte al seu espai entrada.
- Apunts de les ponències que formen part del curs de formació.

Fase 2: en aquesta fase es concretarà tota la informació de la fase 1. La recerca teòrica serà estructurada i redactada, mentre que la informació extreta de les entrevistes haurà de ser obtinguda i organitzada per al posterior anàlisi (a la fase 3).

Fase 3: la darrera etapa es centrarà en l'anàlisi de les dades. A partir de les fotografies i de la recerca feta es procedirà a analitzar, estudiar i plasmar la informació, mitjançant una sèrie d'eines i tècniques (explicades a l'apartat 6.3).

b. Cronograma:

Per tal d'estructurar en el temps l'elaboració del treball vaig organitzar les fases anteriorment explicades en un possible cronograma, sempre subjecte a modificacions.

Fase 1: Recopilació d'informació: actes de reunions, documentació fotogràfica de l'espai, referents teòrics, etc. Durant aquest mes pretenia posar-me en contacte amb les diferents escoles que volia analitzar. Així, els hi vaig exposar l'estructura del treball així com la informació que pretenia assolir de les entrevistes (a nivell de documentació, d'experiències, formacions, etc.).

Fase 2: Motius i reflexions sobre el canvi: aplicacions fetes i planejades, idees acceptades i descartades, metodologia del canvi. Les setmanes posteriors a les vacances de Pasqua em serviren per dur a terme les entrevistes i fer la recopilació de material a l'escoleta: recollir la documentació sobre l'espai que poguessin tenir, la documentació teòrica que poguessin haver usat, les actes de les reunions prèvies, etc. A més, aquest mes em va servir per acabar la meua pròpia recerca per a l'elaboració del marc teòric i començar a estructurar i a redactar tota la informació trobada.

Les entrevistes que vaig realitzar es centraren, finalment, en:

- L'equip docent de l'EI Valldemossa.
- Famílies del centre que han viscut tot el procés de canvi i famílies que ja han vist els resultats.

Fase 3: Anàlisi dels canvis realitzats: documentació dels canvis, reflexió sobre els canvis: dubtes, plantejament d'hipòtesis, pros i contres... Durant el mes de maig, vaig acabar de redactar el marc teòric a partir de la recerca feta a la fase anterior. A més a més, una vegada obtingut tot el material per part de l'escoleta, em vaig poder centrar a analitzar-la, organitzar-la i estructurar-la per construir el marc pràctic del treball.

c. Instruments i tècniques:

Per a la recopilació de dades he usat una sèrie de tècniques de documentació que comprenen registres semisistemàtics (com fotografies), registres sistemàtics (com els llistats de control) i registres asistemàtics (com les entrevistes, que seran més o menys estructurades).

Inicialment he usat els registres asistemàtics. He elaborat tres guions diferents depenent de a qui anaven destinades les entrevistes. Per una banda, l'entrevista que he realitzat a l'equip docent pretenia englobar diferents aspectes: des de reflexions de l'equip enfront l'observació dels espais per a detectar necessitats de millora, fins a expectatives de les professionals enfront al curs de formació. Per tal d'obtenir aquesta informació he realitzat un guió estructurat per temes. No obstant, no he considerat aquest registre plenament sistemàtic o estructurat ja que, durant l'entrevista, han pogut sorgir altres aspectes que han pogut ajudar a arrodonir la informació, altres preguntes que han enriquit tot el procés de recerca, etc. El guió de l'entrevista, per tant, ha quedat de la següent manera:

Inici del procés; motiu del canvi	
Què ha impulsat el canvi? Què vos va fer decidir per iniciar aquest procés?	
Per què us inscrivíreu al curs del CEP? Quina finalitat u objectiu cercàveu?	
Espai a transformar:	
Quin va ser el primer espai que decidíreu canviar? Per què? Què va motivar-vos a triar aquest espai envers un altre?	
Què modifica la pràctica educativa i el vostre pensament el fet de pensar sobre un espai determinat? En què afecta la imatge d'escola, d'infant en la manera en que penseu els espais?	
Com estava aquell espai? Quina utilitat tenia? Què visualitzàveu fer i quins varen ser els primers canvis?	

Procés de reflexió: Una vegada triat l'espai a canviar...	
Quins aspectes tinguéreu en consideració a l'hora de reflexionar sobre els possibles canvis? - Educatius: habitabilitat, identitat, relació, narració, osmosi... - Pràctics: material, economia, mà d'obra... - Familiars: comoditat, acolliment, identitat...	
Heu consultat bibliografia, autors, conferències... que us puguin haver inspirat en la manera de fer o en idear possibles canvis en l'espai?	
Com ha influït el fet de formar part d'una formació a l'hora de realitzar aquests canvis? Us ha ajudat veure altres realitats, altres maneres de fer i d'organitzar els espais?	
Quins canvis s'ha realitzat a l'espai des de l'inici del curs? Han estat reflexionats o han estat resultat d'un moment d'espontaneïtat?	
Com heu seleccionat i decidit quines idees conservàveu i quines descartàveu? Què heu tengut en compte per fer-ho? (criteris educatius, impossibilitat per dur-ho a terme econòmicament, per tema de limitació d'espai, oposició de famílies, etc) Com ho heu resolt (si ha estat possible)?	

Futur:	
Quins canvis estau pensant fer a continuació? Sobre què s'està reflexionant?	
Quins criteris creieu que necessiteu treballar a continuació?	
Quins pros i contres hi ha?	

Per altra banda, referint-me a les entrevistes realitzades a les famílies cal comentar que degut a les diferències entre un tipus de família i una altra (diferències respecte a la seva experiència

a l'escoleta: una família que ha viscut tot el procés de canvi i una altra que va començar a l'escoleta quan els canvis més rellevants ja s'havien fet) he elaborat dos tipus d'entrevista (tot i que ambdues entrevistes tenen una sèrie de preguntes similars). Així, els dos guions elaborats són els següents: **Els noms que puguin sortir durant l'entrevista han estat canviats per tal de respectar la privadesa de les famílies.*

Família 1 (han viscut tot el procés)	
Com era per a vosaltres l'experiència d'entrar a l'escoleta abans de la realització dels canvis?	
Com creieu que el vostre fill/a vivia aquesta experiència?	
Creieu que era necessari fer-hi un canvi?	
Com afrontàreu els canvis que va plantejar l'equip docent?	
Quin significat té per vosaltres aquest espai? El considereu important? Per què?	
Creieu que el canvi ha millorat l'experiència de les arribades i sortides per a vosaltres i el vostre fill/a? Per què?	
Quina sensació us transmetia l'entrada abans? I ara?	
Considerau que hi falta algun element o que és necessari que algun aspecte es canviï? Per a contestar, podeu guiar-vos en aquests aspectes: • L'espai transmet calidesa, seguretat, intimitat? • L'espai és estètic? És còmode? • L'espai permet la relació entre pares-fill, pares-educadors...? • L'espai dona visibilitat al que es fa a l'escoleta? Sobre la seva línia pedagògica? • L'espai inclou a infants i famílies? Us sentiu que formau part de l'escoleta?	

Família 2 (les que començaren a l'escoleta quan ja s'havien realitzat els canvis)	
Quina sensació us transmet l'espai de l'entrada de l'escoleta?	
Quin significat té per vosaltres aquest espai?, el considereu important? Per què?	
Considerau que hi falta algun element o que és necessari que algun aspecte es canviï? Per a contestar, podeu guiar-vos en aquests aspectes: • L'espai transmet calidesa, seguretat, intimitat? • L'espai és estètic? És còmode? • L'espai permet la relació entre pares-fill, pares-educadors...? • L'espai dona visibilitat al que es fa a l'escoleta? Sobre la seva línia pedagògica? • L'espai inclou a infants i famílies? Us sentiu que formau part de l'escoleta?	

Per tal d'analitzar els canvis que s'han realitzat a l'espai entrada m'he basat no només amb el que m'han pogut contar a les entrevistes, si no que, a més, he realitzat una documentació fotogràfica del procés (entrant, per tant, dins dels registres de documentació semisistemàtics): quins usos tenia abans aquest espai, com s'usava i quines interaccions i jocs s'observaven. Quins canvis s'han realitzat, què és el que s'ha modificat i com s'ha vist reflectit en el dia a dia, en les accions dels infants i famílies, etc.

A banda de les fotografies, i centrant-me ara en registres més sistemàtics, he elaborat una graella amb els ítems referents a la qualitat dels espais, extret de "Algunes claus de lectura per a l'observació i anàlisi de l'espai-ambient" Riera (2007) que m'han servit per a analitzar i reflexionar sobre els canvis realitzats.

Realització dels canvis:		
S'han tengut en compte els criteris envers l'espai en el procés de reflexió i transformació de l'entrada?		
Habitabilitat:	Espai estètic?	
	Agradable, sensació de comoditat i benestar?	
	Ordenat i harmònic?	
	Possibilita moments d'intimitat?	
Identitat:	Presenta l'escola?	
	Hi són presents els infants?	
	Hi són presents els adults? (famílies i mestres)	
Relació:	Resulta ser un espai de trobada agradable? Se'n fa ús de l'espai?	
	S'observen relacions en l'espai? Compleix les expectatives?	
Narració:	L'espai ens aporta informació sobre el que passa a l'escoleta?	
	Hi ha documentació o objectes memòria?	
	Què suggereix l'espai? Què és el que voleu que l'espai transmeti?	
Osmosi:	Està l'escola i l'espai entrada integrat en el context?	

d. Fonts consultades i paraules clau

Per tal de realitzar el marc teòric i de contextualitzar les entrevistes i l'estructura del treball de camp he dut a terme una recerca bibliogràfica. Degut a la dificultat del tema, pel fet de ser l'espai entrada un tema molt específic, l'estudi ha hagut de ser molt ampli, cercant diferents fonts de recerca així com diversos referents teòrics (des de pedagogs i mestres, fins a arquitectes). Així, no només m'he centrat en la base de dades acadèmiques (com la biblioteca

digital de la UIB), si no que he hagut d'ampliar la recerca a revistes, llibres, articles i conferències que m'han permès obtenir una visió àmplia i diversa del tema.

A partir del gruix d'informació he hagut d'elaborar un índex propi que englobés les diferents perspectives i visions sobre la importància dels espais, per tal d'organitzar la informació i estructurar així els temes més importants dins del marc teòric.

Algunes de les paraules clau que m'han ajudat en la investigació del tema han estat: Spazio. Espai. Reggio Emilia. Pistoia. Arquitectura de l'educació, entre d'altres.

4. Marc teòric:

En aquest apartat s'exposaran, de manera resumida, algunes de les idees que m'han paregut més rellevants, durant la recerca d'informació, respecte la importància dels espais i d'alguns dels criteris que s'han de tenir en compte a l'hora de reflexionar i realitzar canvis en ells. Tot seguit em centraré en l'espai entrada, agafant com a referència els criteris de Riera (2005).

4.1 Els espais en l'Educació Infantil:

La progettazione degli spazi nei servizi rivolti alla prima infanzia, da sempre, rappresenta, nella nostra rete, un aspetto fondante del progetto pedagogico: un vero e proprio intreccio di pensiero, saperi, competenze e passioni, di chi prepara gli ambienti, con una speciale attenzione ai diritti e alle esigenze dei più piccoli.¹

Starace (2016, p.18)

Com bé sabem, els espais s'han convertit en les darreres dècades en un dels pilars fonamentals de l'educació que intervenen en els processos d'ensenyament-aprenentatge. Com deia Malaguzzi "el ambiente es el tercer educador". Parlar d'espais, però, no és un fet actual. Ens podem remuntar al moviment pedagògic Escola Nova, que sorgeix a finals del segle XIX, per observar que, en aquella època, ja havia adquirit protagonisme en les actuacions pedagògiques del moment. Recordem la importància, per exemple, que autors com Montessori, Freinet o Froebel remarcaven ja dels ambients, els espais i la creació d'un clima educatiu propici per als infants. El transcurs de les seves pràctiques pedagògiques serviren per ampliar el concepte d'espai educatiu o d'ambient d'aprenentatge.

No han estat, però, els únics a relacionar aquest espai, àmbit o ambient a l'acció educativa i pedagògica. López Quintas (1987, 2009), per exemple, entén l'espai com una xarxa de relacions entre adults, infants, objectes materials i esdeveniments. L'espai com una estructura espai-temporal que connecta els esdeveniments és el que l'autor denomina àmbit (Riera, Ferrer i Ribas, 2014, p.20). És en aquesta relació entre espai-persona que es fa notori el concepte d'espai com a element dinàmic en continua evolució, igual que passa amb les relacions, les persones i els objectes: canvien amb el temps.

---

¹ "El disseny d'espais en serveis adreçats a la primera infància hauria de ser un aspecte fonamental del projecte pedagògic: un veritable entrecruament del pensament, coneixements, habilitats i passions, d'aquells que els preparen entorns, amb una atenció especial als drets i a les necessitats dels més petits."

Altres autors han anat més enllà en la seva definició d'espai, arribant a relacionar el concepte d'espai amb els escenaris. Així, Cabello (2011, p.4) defensa que els espais han de ser considerats com escenaris d'acció-interacció-comunicació entre infants, famílies i professionals. Puntualitza que la seva organització ha de satisfer les necessitats i ha d'atendre als interessos de les persones que hi conviuen. Aquesta organització, per tant, suposa una reflexió sobre els espais a partir de l'observació i l'escolta diària dels docents dintre del dia a dia a l'aula.

En aquesta línia, cal destacar les aportacions de Pozo (2014, p.7), que defineix l'espai com a llocs per a ser i no per a estar. Aquesta afirmació abraça la importància del medi sociocultural i emocional dels qui habiten l'espai i de la rellevància que aquest té en la petjada perceptiva, de pensament i memòria que deixa a l'infant. Destaca també la necessitat de la lliure acció de l'infant per a que sigui ell mateix qui generi la seva pròpia experiència directa amb l'entorn, relacionant-lo, així, amb l'aprenentatge a través dels sentits.

Aquesta necessitat de relació ens condueix a repensar no només la tasca educativa i pedagògica sinó que es fa necessari, tal com defensava Malaguzzi, una conjunció entre escola i comunitat. Malaguzzi impulsà el moviment pedagògic italià, cercant un diàleg entre arquitectes, dissenyadors, pedagogs i mestres per a fer possible el disseny d'escoles boniques, suggestives i innovadores (Riera 2005, p.27)

Hoyuelos (2005, p.7) sintetitza algunes de les idees de Malaguzzi respecte a aquesta conjunció: "Un diseño espacial que es parte constitutiva del proyecto educativo. Diseño y arquitectura que, por esta razón, se integran con una adecuada organización de la escuela que rompe con la tradicional asistencialidad, generando ámbitos de libertad, socialización, desarrollo, maduración y aprendizaje del niño. La escuela infantil vista como una entidad orgánica, unitaria y articulada cuyos espacios deben facilitar los encuentros, la percepción, la participación y la interacción."

Hi ha d'haver una simbiosi entre el disseny i l'arquitectura. Tots els espais són educatius i, per tant, han d'estar pensats per optimitzar la seva funcionalitat educativa, no només hem de centrar la nostra atenció en les seccions clàssiques, com les aules, sinó altres àrees com passadissos, bany, zones de pas... (Starace, 2016).

Altres autors han centrat la mirada en aquest diàleg entre arquitectura i pedagogia. Així, l'arquitecte holandès Hertzberger defensa la importància de dissenyar els espais per tal de crear

un sentit d'entorn familiar en l'infant, la necessitat de fer educatius tots els espais, de traslladar la idea que tots els espais poden ser educatius (Riera, M.A., Ferrer, M i Ribas, C, 2014, p.27).

Hem d'anar més enllà de l'arquitectura ja que, com bé comenta Cabello (2011, p.4), “els espais no sols estan definits per dependències arquitectòniques si no també per la distribució del mobiliari, els materials i objectes ja que, en funció de la seva distribució, poden generar-se espais que afavoreixen determinades accions, actituds i moviments amb les que l'infant pot anar construint una imatge ordenada del món que els envolta”.

Així com afirmen Cols, Sargatal i Fernández (2012, p.22), els diferents espais de la vida de l'escola han de ser el reflex del plantejament del projecte educatiu. Un projecte pensat i reflexionat, que sorgeixi d'una necessitat dels infants, equip docent i famílies. Per tant, un projecte viu.

4.2 Espai de l'entrada:

Passem ara a centralitzar la nostra mirada en l'espai entrada de les escoles, o com comenta Starace (2016), l'àrea de recepció. Remarca la importància del disseny d'aquest espai per tal de “crear un espai on famílies i infants puguin donar forma al temps, tant material com emocional, en un moment de despreniment però també de reunificació” (Starace, 2016, p.34). S'ha de tenir en compte que l'espai entrada és, alhora, l'espai de sortida, i suposa, com bé comenta Hoyuelos (2005), franquejar un llindar des de l'interior i des de l'exterior. Respecte a aquest binomi interior-exterior, clarifica:

“Al hacerla desde el exterior, cada persona recibe holográficamente una imagen de toda la escuela. Es una especie de filtro simbólico que genera y construye diversas expectativas. Al hacerlo desde el interior, supone la despedida hacia un exterior con el que encontrarse de otra manera después de la experiencia vivida.” Hoyuelos (2005, p. 9)

Podem afirmar, per tant, que el disseny d'aquest espai resulta puntal per transmetre seguretat i recolliment a infants i famílies. Cal tenir en compte que l'entrada és el primer espai que infants i famílies veuen en entrar a l'escola. Com afirma Hoyuelos (2005, p.9) “Una entrada a la escuela que, al ser el primer lugar con el que uno se encuentra, sea una representación de la totalidad del ambiente”. En la mateixa línia comenta Riera (2005, p.30) quan defineix l'entrada “como un lugar de bienvenida y acogimiento: la entrada es el primer espacio que dota de identidad al centro, como lugar de bienvenida y acogimiento, como espacio de comunicación y lugar de transición entre el dentro y el fuera y ejerce de carta de presentación del centro.”

A més, tal com exposa Majoral (2011), l'espai d'entrada s'ha convertit en un moment per compartir. De fet, remarca la tranquil·litat que aporta a les famílies disposar d'un espai on estar, abans d'incorporar-se al grup. Aquest estar inclou sentir-se bé, segur, un espai íntim on infant i família es troben a gust per expressar-se, pes estar. Aquest benestar, tal com aporten Cols i Fernández (2012), comença per donar resposta a les necessitats bàsiques en una organització que ha previst espais que faciliten el reagrupament.

Aquest espai, per tant, ha d'estar cuidat, pensat i reflexionat, ha de transmetre calidesa, seguretat, intimitat... Necessita, per tant, d'un treball seriós per part de l'equip docent no només en el disseny de l'espai sinó amb el mobiliari, els materials, l'estètica, etc. Tal com destaquen Cols i Fernández (2012), avui en dia podem trobar moltes escoles que han cuidat amb detall tot el mobiliari, pensant tan en infant com en adults.

Tota aquesta feina pràctica de disseny d'espais transmeten, com ja s'ha explicat, sentiments però, a més, identifiquen el lloc on s'està entrant (Cavallini et al). Els espais parlen, de les persones que hi habiten, del model pedagògic que es segueix, de la importància dels qui habiten, dels seus rols...

A continuació s'exposaran una sèrie de característiques o idees que poden ajudar a dissenyar l'espai entrada, algunes de les quals ja se n'ha fet esment.

4.2.1 Habitabilitat:

Parlar d'habitabilitat és parlar d'acomodar i adaptar l'espai a les necessitats dels infants. Aquestes necessitats no engloben només l'aspecte físic. Tal com comenta Starace (2016) els espais han d'estar pensats i organitzats per tal de satisfer les necessitats de desenvolupament harmoniós, conjugant la necessitat de seguretat i afecte amb la necessitat de coneixement, exploració i descobriment. I és que, com bé diuen Cavallini et al (2017, p. 5) "ya no es el niño quien debe adaptarse al espacio si no que es el espacio el que debe proyectarse para acoger a los niños y el que va cambiando tres observar su manera de habitarlo, de construir relaciones y aprendizajes."

No obstant, no s'haurien d'organitzar els espais posant la mirada només en l'infant, si no en totes les persones que habiten aquell espai (mestres, família, personal de neteja...). Starace (2016) especifica que l'atenció va adreçada també als adults, al disseny d'entorns que predisposin al benestar d'educadors i a la participació de les famílies.

Per a dissenyar l'entrada, cal esforçar-e per crear un lloc de benvinguda, de bellesa, d'acolliment a nivell emocional i relacional. Un lloc ple de significat. Per fer-ho, s'ha d'anar més enllà de la disposició de mobles o materials, cal treballar a nivell estètic, cal que els espais parlin, que transmetin una idea, una identitat, un missatge. En aquest sentit, es poden destacar les aportacions de Riera (2005, p.29) sobre l'espai habitable: “un espacio habitable es un espacio pausado y ordenado. El espacio contiene y da tiempo y, en este sentido, hay espacios que invitan a quedarse, que transmiten ritmos tranquilos y pausados mientras que otros pueden resultar estresantes y caóticos.” En una línia similar es troba Michele Zeni (2004) que parla d'ambients complexos però no cridaners.

L'entrada ha d'aportar seguretat, intimitat i aïllament (pensant en els moments d'intimitat entre infant-família, previ a la reunió amb el grup o posterior, en el moment de la recollida). S'han de tenir en compte, també, la part estètica de l'espai. Com afirma Riera (2005) l'espai ha de ser capaç de despertar la poesia i la sensibilitat estètica dels ocupants.

Ja s'ha comentat abans la necessitat de reflexionar i observar previ al canvi i és que, com assegura Cabello (2011, p.2), “pel simple fet de modificar l'organització dels espais no vol dir que forçosament es millori el procés d'ensenyament i aprenentatge. Tot canvi ha d'estar emmarcat dins un projecte, en una determinada manera d'entendre l'educació, en la mirada de l'equip docent respecte a l'infant, en observar les seves necessitats, les característiques depenent de l'edat i el ritme individual, els seus interessos, motivacions, etc.”

4.2.2 Relació:

L'entrada ha de resultar un lloc acollidor, un lloc de trobada que promogui les relacions, la comunicació i la participació dels qui habiten a l'escoleta. És, per tant, necessari una interacció entre les persones, entre les persones i l'entorn, els objectes, etc. com afirma (Kami) “El coneixement s'adquireix mitjançant la construcció des de dins, a través de la interacció amb l'ambient i no mitjançant la interiorització.”

Aquesta característica no engloba només l'espai entrada, si no que hauria de ser extensible a tots els espais de l'escoleta. El que Riera (2005, p.31) determina com a horitzontalitat dels espais. Segons l'autora, aquesta propietat elimina la prioritització d'un espai per sobre d'un altre ja que, per a ella, “todos los espacios son igualmente educativos ya que todo lo que ocurre en la escuela debe ser educativo, sin separaciones jerárquicas, desde la cocina hasta el baño, todos los espacios deben ser cuidadosamente diseñados para favorecer experiencias de calidad.”

L'entrada, per tant, ha de permetre una atenció a la comunicació, a sentir-se escoltat, valorat.. Ajudar, d'aquesta manera a aportar seguretat. Oferir, com diu Hoyuelos (2005, p.6) “una calificadora posibilidad, a todos los que allí conviven, de verse, de encontrarse, y de hablarse en diversas situaciones cotidianas y extraordinarias.” Un espai càlid, que aporti seguretat pot ser propici per intercanviar dubtes, preocupacions, inquietuds, com hem dit, entre infants i famílies, entre famílies i mestres, etc.

L'espai entrada pot ser, per tant, un lloc que transmeti calidesa, intimitat, resguard on les famílies es sentin acollides, segures i còmodes per tal d'expressar-se lliurement, de poder comentar dubtes i inquietuds a les mestres, però també de poder compartir petits moments extraordinaris dintre de la quotidianitat amb els seus fills.

4.2.3 Identitat:

Com ja s'ha comentat, les entrades de les escoletes representen la tasca educativa que es realitza a dintre. És, per tant, molt important la imatge que dona aquest espai, el missatge que transmet la documentació, l'estètica, l'organització de l'espai, etc.

Aquesta imatge esdevé la identitat del centre, qui és, com treballa... però també quina és la seva història. Tal com exposa Jensen (2012) una escoleta acostuma a tenir una història pròpia, amb un gran nombre de persones (infants, pares i treballadors) que d'una manera o una altre han deixat la seva petjada. En una sintonia similar es pot destacar les aportacions de Riera (2005, p. 30) que defensa que l'escola ha de ser entesa com un lloc de pertinença, capaç de comunicar a través de símbols i petjades la seva pròpia identitat cultural i pedagògica.

És important, però, que l'entrada reflecteixi la identitat d'infants: com a ésser individuals i únics i com a grup. És una manera d'incloure'ls dintre de l'escola. L'entrada ens proporciona un espai ideal per a reflectir aquesta identitat a través de panells de documentació, de penjadors per als infants, etc. Com defensa Riera (2005, p.30) “la identidad del grupo y la identidad de los sujetos que la habitan, se reflejan a través de elementos decorativos-simbólicos y espacios personalizados que vamos encontrando a lo largo de la escuela.” Segueix, centrant-se amb la identitat de grup: “cada grupo-clase tiene una identidad diferente no solo marcada por la edad de los niños sino por la propia idiosincrasia del grupo. Cada grupo posee un ritmo y una propia dinámica que los espacios, paredes y objetos pueden reflejar.”

És necessari recordar que, així com sabem que cada escola és diferent, també ho han de ser les entrades. No es tracta, llavors, de copiar un model que ens agradi sinó de canviar el contingut, no la forma (Robinson).

4.2.4 Narrativitat:

L'entrada pot ser un espai idoni per a la documentació, una documentació entesa com a eina d'escriptura pedagògica que es compon d'imatges, paraules dels infants, cites i referències etc. que ha de potenciar la participació i la gestió social de l'escola, convertint l'escola en un centre que comunica a través de la documentació qualificada en les seves parets (Hoyuelos, 2005) a la vegada que exemplifica la identitat del centre, dels infants.

És important també pensar en els símbols i els materials que vesteixen l'entrada i que també eduquen: conviden a la comunicació, al diàleg. Tal com afirma Riera (2005, p.35) “a través de los documentos gráficos y visuales presentamos al centro, su identidad, su historia pasada y el momento actual. Del mismo modo, los paneles de documentación expuestos un cierto tiempo en las paredes de la escuela ayudan a organizar la memoria de los niños: recordar la salida al puerto, la visita del carpintero, el proyecto de la danza...”

Seguim amb la idea dels espais que parlen, que comuniquen, que ens deixen veure la idea d'escola, d'infant i d'educació que es té en aquell centre. Podem relacionar aquesta capacitat narrativa dels materials amb la idea de Hall (1989) en *El lenguaje silencioso*, que ressalta la capacitat dels objectes, que ell anomena objectes amb vida que habiten l'espai.

En la mateixa línia de transmetre la idea d'escola i d'infant podem destacar les aportacions d'Hoyuelos (2001, p.52-57): “Detrás de la documentación se encuentra el trasfondo ético de considerar la educación y la escuela como transparentes, de ofrecer una imagen digna de la infancia y la consideración política de que la escuela tiene el deber de dar visibilidad a lo que hace.”

Com hem vist en les diferents aportacions teòriques, hi ha una sèrie de paràmetres de qualitat que s'han de tenir en compte a l'hora de dissenyar un espai entrada de qualitat.

Aquest espai entrada ha de transmetre sentiments i ha de permetre l'expressió de sentiments. Per tant, ha de ser un lloc segur, que afavoreixi la comunicació i l'expressió, que permeti petits moments d'intercanvis entre famílies i infants... que permeti viure al seu interior. A més, ha de ser un lloc on poder establir intercanvis entre les famílies i les mestres, els petits comentaris del dia a dia, però també els dubtes, les inquietuds i les pors.

Un espai, per tant, agradable i atractiu que convidi a quedar-se, a aturar-se uns minuts, a experimentar i a ser conscients d'aquest canvi entre el dintre i el fora.

És també important que l'espai transmeti una sèrie d'idees respecte al que ocorre dins l'escoleta. No referit únicament a les accions o activitats que hi esdevenen, si no també a la idea d'escola que es té en aquest centre, al valor que se li dona a l'infant i a la infància. Per això, és necessari que l'espai transmeti informació sobre aquells que hi habiten, aquells que viuen dins de l'escoleta. Ha de ser un lloc que reflecteixi que hi habiten persones i que aquestes persones són igualment importants i, per tant, que afavoreixi la creació d'un sentiment de pertinença.

Aquests paràmetres esmentats ens poden servir de guia per a adequar un espai a les necessitats de petits i grans, ens ajuden a transformar espais que generin experiències, que convidin a ser viscuts, a crear noves connexions, noves experiències i coneixements... en definitiva, en ajuden a dignificar la imatge d'infant i a recalcar la importància d'infant i família dintre de l'escola.

5. Contextualització del centre:

El centre en què he basat el projecte ha estat l'EI Valldemossa, ubicat al carrer dels Valldemossa, al terme municipal de Valldemossa. Tot i ésser un centre públic, que depèn de l'Ajuntament de Valldemossa qui s'encarrega de dur el manteniment i n'és el titular, és de gestió externa. L'empresa responsable de la seva gestió és l'*Associació Omnium Educatiu*. L'escola manté una estreta relació, des de fa una sèrie d'anys, amb el CEIP del poble: el CEIP Nicolau Calafat. Durant el curs escolar, escola i escoleta fan diverses jornades conjuntes: els alumnes d'infantil del CEIP visiten l'escoleta, els infants que finalitzen la seva estada a l'escoleta visiten l'escola, etc. Aquesta relació facilita la transició d'una etapa a l'altre tan per infants com per famílies.

L'escoleta consta de dues aules (aula 0 – 2 i aula 1 – 3). Aquesta organització es deu a que, depenent de l'ocupació de les aules en el moment en que entra un nou infant, així com de les seves característiques i necessitats, equip docent i família decideixen a quina de les dues aules ingressarà l'infant. L'ocupació màxima de l'escoleta és de 25 infants.

L'equip docent està compost per dues tutores d'aula i una coordinadora, que realitza també tasques de suport. Durant el darrer any i mig hi hagut una sèrie de canvis en l'equip, primer amb la baixa d'una de les tutores d'aula i, actualment, de la coordinadora. Tot i a aquests canvis, el projecte de reflexió iniciat fa dos anys, s'ha mantingut.

En l'actualitat, l'escoleta consta de 17 infants repartits en les dues citades aules: 5 a l'aula 0 – 2 (l'Estrella) i 12 a l'aula de 1 – 3 (la Copinya). Aquest nombre sol anar variant durant el curs ja que no es surt de la normalitat del centre tenir incorporacions durant tot l'any escolar (de fet, aquest mateix curs va començar amb només 8 matrícules i, en l'actualitat, hi ha prevista la incorporació de dos infants més). L'horari en què el centre roman obert és de 7:30h a 16h. Dintre d'aquest temps, les famílies tenen flexibilitat horària: no hi ha una hora específica ni per a acompanyar l'infant ni per anar-lo a recollir. Es tracta d'una escola oberta, es convida al pares a gaudir de temps compartit amb el seu infant dintre de l'escoleta.

Altres actuacions dutes a terme pel centre respecte a això és el *Tat!*, un espai de trobada i joc per als infants de 0-3 anys i les seves famílies. L'escoleta obri les portes al poble i dona l'oportunitat de fer-hi una mirada. És per això que pretenen crear un espai per a famílies i infants, oferint la possibilitat de compartir experiències en un ambient de joc, d'experimentació, de descoberta i interacció, amb el principal objectiu de passar-ho bé. El

programa es du a terme cada dimecres, entre les 9:30 i les 12h. Un pic al mes, s'ofereixen tallers amb una temàtica específica: cuina, elaboracions plàstiques, creació d'elements de joc...

En general, les famílies que es beneficien del servei de l'escoleta són habitants del municipi. No obstant això, hi ha casos d'infants matriculats de fora del poble, i és que en temporada turística hi ha famílies que, fent feina o estiuant a Valldemossa, matriculen el seus infants a l'escoleta per aquests mesos.

L'escoleta treballa sota la metodologia anomenada descompartimentació d'espais, a la qual s'anomena col·loquialment portes obertes.

Es tracta de l'obertura de les portes de les aules i la resta d'espais, la qual cosa facilita que els infants puguin viure a tots els racons del centre i a totes les propostes, així com relacionar-se els uns amb els altres lliurement.

S'obren les portes i també moltíssimes possibilitats d'aprenentatge per als infants, es fomenta d'aquesta manera la socialització de tota la comunitat educativa (equip docent, famílies i infants), es potencia l'autonomia dels petits, i es treballa la presa de decisions i el compartir entre els alumnes de les dues aules.

Les mestres s'ocupen de preparar els espais dels passadissos i les aules, és a dir, preparar la zona de joc i per tant, dels aprenentatges, descobriments i experimentacions. S'observa l'activitat espontània dels infants per així mantenir, variar, eliminar les propostes o afegir-ne d'altres. Amb aquesta manera de plantejar les dinàmiques s'atorga tot el protagonisme d'aquestes als infants durant tota la jornada escolar, ja que són ells els responsables de les seves actuacions, aprenentatges i presa de decisions.

Es persegueix l'objectiu de *“promoure una metodologia activa, que promogui la participació de l'alumne, de manera que el saber sigui cosa compartida i descoberta per l'infant. Cal que les propostes d'activitat siguin flexibles i molt diverses, per poder donar resposta als diferents estils d'aprenentatges: manipulatiu, visual, verbal, auditiu, etc.”* A més, també es cerca la interrelació entre les diferents edats en els processos d'aprenentatge, respectar els ritmes individuals, l'autonomia i la presa de decisions, així com oferir als infants la possibilitat de dur a terme relacions exploratòries i d'imitació. En definitiva, el que es persegueix no és altre cosa que innovar per afavorir els processos educatius dels infants.

6. Treball de camp:

Com ja he comentat a l'apartat de metodologia, el meu treball de camp consistirà en analitzar el procés de canvi de l'espai entrada de l'escoleta El Valldemossa. Aquest anàlisi està basat en la informació extreta no només de les entrevistes realitzades al claustre de l'escoleta i a alguns pares, també s'han tingut en compte les transcripcions de les diferents ponències del curs de formació, la documentació fotogràfica de l'espai, actual i anterior, actes de claustres, etc.

Així, aquest apartat està estructurat en tres grans blocs. En el primer bloc s'exposaran els objectius, el perquè del canvi, les motivacions que han fet possible la realització del projecte. En el segon apartat es centrarà en l'anàlisi de les reflexions fetes per l'equip docent, actuacions realitzades, dubtes i dificultats que han patit... A més, s'analitzarà en què ha afectat el fet de formar part d'una formació que els unia a altres dos centres, en com ha estat l'experiència, per a què els ha servit. Un darrer apartat em servirà per analitzar els canvis fets, aportant documentació fotogràfica de tot el procés.

6.1 Motiu del canvi:

“La observación es el método de análisis de la realidad que se sirve de la contemplación atenta de los fenómenos, acciones, procesos, situaciones y su dinamismo en su contexto habitual de desarrollo. Pretende comprenderlos, interpretarlos, y sacar conclusiones en relación a unos marcos de referencia, unos objetivos y hipótesis previas.” (Molina, L. 1992, pp.70-79)

Tota actuació educativa, per tant, ha de partir d'una observació. Aquesta observació però, ha de tenir un objectiu, una hipòtesi darrera per tal que l'acció de mirar, de fixar-se minuciosament, ens permeti interpretar i extreure'n una conclusió.

En aquest aspecte, els canvis que s'han dut a terme a l'escoleta de Valldemossa varen partir d'una observació acurada de les relacions entre infants, entre infants i famílies i entre famílies i mestres durant un llarg període de temps. Aquestes observacions es focalitzaren, sobretot, en els moments d'entrades i sortides de famílies, en l'ambient que es creava, en com ho vivien els implicats.

Respecte a les conclusions a les que varen arribar, l'equip docent destaca una sèrie d'eixos que motivaren especialment que el canvi s'iniciés a l'entrada (claustre, març 2018):

- “A causa de la sensació que creïem que donava als pares el fet d'entrar a l'escoleta i trobar-se un espai amb unes portes tancades i un passadís”

- “També es va tenir en compte el moviment de les famílies: anaven d’un lloc a un altre a cercar llibretes, abrics, carmanyoles... Aquest moviment no sempre afavoria l’ambient d’aula (depenent de l’hora hi havia infants amb son, cansats, amb gana... moments crítics).”
- “El dormitori no funcionava allà. Haver d’entrar pel bany era estrany.”

Crec que és molt positiu que, a banda de voler agilitzar els moments d’entrades i sortides disposant d’un únic espai on concentrar totes les pertinences de l’infant, es tingués tan en compte l’aspecte emocional no només dels infants, si no de les famílies. Compleixen així, amb l’estipulat per Starace (2016), on afirma que no s’haurien de modificar o pensar els espais posant la mirada només en l’infant, si no en totes les persones que habiten aquell espai (mestres, família, personal de neteja...). En aquest aspecte, es va saber identificar i reafirmar la importància de l’organització de l’espai per donar rellevància als moments de les arribades i acomiadaments, moments transcendents per infant i família. Tenir l’oportunitat de tenir un espai propi, pensat per a ells, on poder desconnectar de casa per connectar amb l’escoleta, un espai que permetés un moment íntim entre família i infant en un ambient distès i amable... exemplifica la importància que tenen infant i família per al claustre de l’escoleta.

Queda clar, per tant, que crear l’espai entrada va ser una decisió pensada no només amb els infants si no també per pares, mares, padrins... família pròxima que acompanya als seus infants.

Respecte als objectius que es varen marcar i que guiaren tot el procés de transformació de l’espai entrada, en destacaren:

- Donar resposta a les necessitats de les famílies (afectives, emocionals, organitzatives).
- Aportar un espai físic que doni un moment d’acomiadament i recollida de qualitat.
- Crear un espai, d’acord amb la nostra imatge d’escola, que uneixi escola i família.
- Propiciar/proporcionar moments d’intimitat infant-família a través de l’espai.
- Ubicar en un únic espai totes les pertinences dels infants per tal d’aportar seguretat, sentiment de pertinença d’escola, etc.

Els objectius es centren, clarament, en apropar-se a les famílies, en integrar-les i fer-les partícip de la vida de l’escoleta, complint així amb un dels objectius del currículum de les Illes Balears (Annex del Decret 71/2208, pàg. 4): “Els centres han de cooperar estretament amb els pares, mares o tutors i han d’establir mecanismes per afavorir-ne la participació en el procés educatiu dels fills.” Crec que és un aspecte molt positiu que, a més, identifica i reitera la imatge d’escola, d’infant i de família que té l’equip docent. Moltes escoles, de cada vegada menys per sort,

mantenen una relació “a distància” amb les famílies: els acomiadaments i les rebudes es fan a la porta, els pares no arriben a entrar quasi a l’edifici o, si hi entren, ho fan per acompanyar el seu fill/a a l’aula, sense possibilitat d’estar-hi, de viure-hi. Això no passa en aquesta escoleta: es té molt present a les famílies i les seves necessitats. Els horaris de les entrades i sortides, per exemple, són flexibles: cada família té el seu propi horari dins de la franja horària (recordem que l’horari de l’escoleta és de 7:30h a 16h).

Respecte a l’espai entrada, crec que ha estat molt positiu el canvi que han realitzat. Oferir un espai de trobada per a la família i l’infant, una entrada física dins l’escoleta tranquil·la i a ritme de cada un... Crec que les famílies estan molt presents en les reflexions sobre possibles actuacions que es fan al centre. No només es centren en la idoneïtat de les actuacions respecte als infants i a la reorganització que podria suposar en el dia a dia de les mestres, es té molt present el què suposaria aquest canvi per a les famílies. Considero que tal vegada mancava exposar a les famílies els plantejaments, transmetre d’alguna manera les reflexions que s’han dut a terme, la manera de pensar, de fer...

6.2 Procés de canvi:

La fonamentació que ha servit de base per a la realització de la transformació de l’espai entrada es podria resumir en dos grans eixos: les reflexions dutes a terme per part del claustre (eixos que han guiat les reflexions, aspectes que han encaminat els canvis en un o altre sentit, els dubtes o les dificultats que han hagut d’afrontar...) i el procés de formació de què formaren part les membres de l’equip docent (quin tipus de formació era, de què s’ha xerrat al curs, com ha influenciat el fet de formar part del curs en les reflexions i posteriors actuacions...).

6.2.1 Formació de l’equip docent:

El procés de formació, a càrrec del CEP (centre del professorat de Palma), es dividí en dos tipus de cursos:

- **Espais i cultura d’infància:** un primer curs, amb gran nombre de docents apuntats, consistent en cinc seminaris de tres hores de duració (15 hores, en total), compresos entre els mesos de gener i maig de 2018. En aquest curs l’equip docent assistí a les conferències de:
  - o Espais del Martinet (1 de febrer de 2018): seminari impartit per dues de les mestres de l’equip del Martinet, escola pública de Barcelona. Durant el seminari s’exposaren imatges dels diferents espais de l’escoleta (centrant-se, sobretot, en

els espais d'educació infantil), així com d'exposar els eixos principals que defineixen l'escola, com transcorre el dia a dia a l'escoleta i de la importància de l'estudi del desenvolupament de l'infant a més d'una avaluació continuada.

- L'aventura d'aprendre acompanyat des del neurodesenvolupament (12 de febrer de 2018): conferència oferta per Pep Pérez, professor del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB, en el que ocupa una plaça de titular de Psicologia del Desenvolupament. La ponència es centrà en la importància del context en el neurodesenvolupament dels infants, així com destacar diferents aportacions d'autors respecte a aquest mateix tema.
  - Espais i cultura d'infància: pensar els espais mirant els infants (26 de febrer de 2018): seminari exposat per Maria Antònia Riera, doctora en Pedagogia per la UIB que imparteix docència als estudis de Grau d'Educació Infantil i és directora del Màster oficial de la UIB: *Primera infància, perspectives i línies d'intervenció*, entre d'altres projectes. La conferència es centrà en diferents mirades: la mirada en el canvi educatiu, en l'infant, en l'aprenentatge i en el context.
  - Infància, espais i materials: un diàleg possible per sostenir l'aprenentatge la seva socialització (19 de març de 2018): on va exposar la italiana Donatella Giovannini, responsable dels serveis municipals educatius de Pistoia (Itàlia).
  - Seminari de cloenda (9 de maig de 2018): seminari a càrrec de Maria Antònia Riera on es dugueren a terme una sèrie de dinàmiques per tal d'establir una sèrie d'idees claus que englobessin les conferències anteriors i servissin d'esquema/resum per a reflexionar sobre les ponències i sobre la mateixa pràctica docent.
- **Ambients d'aprenentatge. Iniciació:** cicle de formacions amb durada de fins a 3 anys. El cicle del curs acadèmic 2017/2018 es va iniciar amb tres centres participants: EI Valldemossa, EI Sa Vinyeta i EI Son Llätzer. S'han realitzat tres visites:
- EI Valldemossa: va ser la primera de les reunions on s'establiren els espais prioritaris a modificar. La trobada serví per establir les bases de les següents cites.
  - Son Llätzer: la segona trobada va servir per comentar els canvis que s'havien fet fins aleshores, els problemes o els dubtes que haguessin pogut sorgir, etc.
  - EI Verge de la Salut: la darrera reunió comprendé la visita al centre públic de Palma, on es va fer una cloenda del curs.

D'acord amb la informació recollida de l'entrevista a les mestres l'objectiu principal pel qual s'inscriviren en els cursos fou la de "trobar altres punts de vista, altres maneres de fer que ens poguéssim aportar noves perspectives als canvis que planejàvem fer. Reflexionar sobre com millorar la nostra tasca docent referent al canvi d'espais" (Entrevista mestres, 2018). Considero important aquesta actitud de les mestres ja que obrir la porta a veure altres maneres de fer i altres realitats pot enriquir molt, no només els aspectes a tenir en compte a l'hora de transformar un espai o d'oferir cert material si no que ens ajuda a ampliar els nostres coneixements, obrint un nou ventall d'estratègies per acompanyar de la manera més adequada possible el desenvolupament de l'infant.

Tal com expliquen les membres del claustre, la formació els ha servit per "reafirmar-nos en la nostra iniciativa, en la manera que tenim de fer, amb la nostra idea d'escola. Però també ens ha servit per enriquir-nos, per veure coses noves i fantàstiques, per veure'n d'altres que no ho són tant..." Per tant, per ampliar aquesta gamma d'idees, de models... No es tracta pas de copiar els models que més ens agradin i rebutjar els que no sinó que, com recorda Robinson, es tracta de canviar el contingut, no la forma.

6.2.2 Reflexions de l'equip docent

Els diferents espais de la vida de l'escola han de ser el reflex del plantejament del projecte educatiu. Un projecte pensat i reflexionat, que sorgeixi d'una necessitat dels infants, equip docent i famílies. (Cols, Sargatal i Fernández 2012; p. 22)

Recupero aquesta cita perquè crec que lliga molt amb les opinions que m'ha transmès l'equip docent durant les entrevistes i com s'ha reflectit en el seu procés de reflexió. Tal com afirmaren "teníem molt clar com volíem que fos aquest espai". L'avantatge de conèixer-se, de tenir clara quina és la seva identitat, beneficia la posada en pràctica de canvis tan transcendents com el que ha viscut l'escoleta durant aquest curs. S'ha de tenir en compte que, d'un any ençà, hi ha hagut canvis en l'equip docent, de mestres que han estat de baixa durant un llarg període de temps. Aquest fet, però, no ha aturat el motor del canvi, la iniciativa a donar resposta a les necessitats observades.

a) Eixos que guien el canvi:

Hi ha una sèrie d'eixos o idees claus en què l'equip s'ha basat per a projectar la seva primera idea d'entrada. Alguns d'aquests són objectius que es marcaven, idees clares respecte a l'estètica, el tipus de mobiliari, el clima que es volia crear... Es poden resumir en:

- Crear un espai de rebuda còmoda, unificant els llocs on els pares han d'anar a recollir les coses, (Claustre amb practicants, març 2018, p. 1) per tal d'aportar als infants seguretat, sentiment de pertinença, etc.. (Entrevista mestres, maig 2018, p. 3)
- Aportar un espai físic que doni un moment íntim d'acomiadament i recollida de qualitat, que permeti crear un clima càlid i informal on realitzar les entrevistes inicials. Espai que no es limita únicament a entrades i sortides, si no que pot ser un espai extra de joc i relació. (Entrevista mestres, maig 2018, p. 3)
- Propiciar/proporcionar moments d'intimitat infant-família a través de l'espai. Un espai que vagi en consonància amb la nostra imatge d'escola i la nostra identitat (*com a casa*). (Entrevista mestres, maig 2018, p. 3)
- Seguir amb la línia de l'escola és: mantenir una estètica neutra, l'ús de poc mobiliari, mantenir l'ordre, facilitar la intimitat i oferir el tancament de les portes....

Els objectius es centren en els infants i les famílies, per tal d'incloure al conjunt dintre de l'escola, de fer-los partícips de l'escola. Així, l'equip de mestres té com principal fita un dels objectius del currículum d'educació infantil respecte a les relacions entre família i escola: “acollir els infants i les seves famílies de forma personalitzada, i de fer-se càrrec de les emocions, seves i de la família, en el moment de la primera separació i de la construcció de noves relacions amb els companys i amb altres adults” (BOIB 2008, pàg. 6).

b) Actuacions, dubtes i dificultats:

Els canvis que s'han produït arran de les reflexions fetes en el claustre (claustre del mes de març 2018), que segueixen els objectius especificats a l'apartat anterior, són els següents:

- Es va decidir traslladar el dormitori de l'espai entrada a l'aula 1-3. Els dubtes plantejats respecte l'organització de l'espai de l'aula durant el temps del dinar o de la lluminositat a l'hora de la migdiada es resolgué de la següent manera: oferint als diferents infants la possibilitat de treure el seu matalàs i descansar al terra de l'aula mentre la resta acaba de dinar. Respecte a la lluminositat de l'aula es va observar que, tancant les persianes i els portellons de les finestres, els infants no tenien dificultat per adormir-se en aquell espai.
- L'espai entrada havia de donar cabuda, en un principi, només a jaquetes i llibretes. No obstant, durant les observacions realitzades, l'equip docent evidencià el fet que, tenint les carmanyoles a l'aula, era seguit el moviment d'infants que anaven a cercar menjar

a totes hores. Per tant, l'equip va decidir traslladar també les carmanyoles a l'espai entrada, unificant així totes les pertinences dels infants en un mateix espai.

En relació a aquest darrer tema l'equip docent va afrontar una sèrie de dubtes. Per a potenciar l'autonomia dels infants, eren ells mateixos els encarregats d'anar fins a l'entrada a cercar el berenar. Això, però, suposava una supervisió per part de la mestres (haver de controlar dos espais alhora no era adient). És per aquest motiu que es va acordar que mestra i infants anirien junts fins a l'entrada, acompanyats del "carro" del berenar. Una vegada a davant, els infants recollirien les seves carmanyoles i baveralls i els durien al carro per anar després cap a l'aula.

- Referent a l'estètica de l'espai s'han realitzat una sèrie d'actuacions. La més destacable és la de fer unes cortinetes que tapessin els matalassos (des de sempre els matalassos es guardaven a l'entrada a sobre de les prestatgeries). Així, s'aconseguia augmentar l'estètica de l'espai, fent-lo més acollidor i atractiu.
- Altres actuacions fetes al llarg del curs basades en l'observació de les entrades de les famílies va ser la possibilitat de tenir el passadís buit, fins a una determinada hora, i oferir la possibilitat a les famílies de tancar-se dintre de l'entrada per a mantenir l'ambient de privacitat. Així, es pretén evitar l'aglomeració d'infants davant les portes d'entrada quan hi ha una família a dins, atorgant importància a les arribades, oferint la possibilitat d'intimitat i resguard.
- Per a incloure les famílies a l'espai entrada, el claustres es va decidir per modificar una de les idees que havien dut a terme anys passats. Es va demanar als pares que aportessin una fotografia familiar que, posteriorment, va ser emmarcada i penjada a l'espai. Així s'ofereix una nova possibilitat de diàleg entre família i infant, entre infant i mestra, entre infants... que aporten sentiments de pertinença, de sensació d'estar a casa, etc.

A partir de les propostes fetes, s'està duent a terme un procés reflexiu (valorant pros i contres a les propostes i idees que sorgeixen, plantejant dubtes, possibles solucions...) respecte a futures intervencions en aquest espai. Per a esmentar-les, es farà referència tant al claustre realitzat en el mes de març com als temes tractats en els seminaris realitzats a Son Llätzer (claustre mes de març de 2018; seminari Son Llätzer, 2018):

- Realitzar algun objecte memòria d'escola: és el projecte més actual i sobre el que s'està treballant en l'actualitat. En un principi, s'està plantejant l'idea de realitzar una estructura de paper maché decorat amb les fotografies dels infants que formaria part de l'espai entrada. De moment, s'està fent una primera passa per veure com quedaria

físicament el globus, abans de decidir com presentar-lo (si amb un mòbil, penjat directament del sostre de l'espai entrada...).

- Un dels temes que està aportant més dubtes és el de com incloure, i en quin grau, les mestres dintre de l'escola. S'està pensant sobre fotografies, sobre un apartat dedicat a les mestres en el seu bloc diari, etc.
- Durant una sèrie de claustres ressorgí la idea de les sabates. Ja s'havia observat que els infants, espontàniament es llevaven les sabates i, arrel d'això, es creà un espai a l'aula 1-3 amb un sabater i una panera amb calcetins de psicomotricitat. La següent passa que es va plantejar fou la de tenir unes sabates per dins de l'escoleta i unes a altres per l'exterior. La idea, segons s'explicà a un dels seminaris seria posar a l'entrada un sabater per deixar-hi les sabates. Dels dubtes que sorgiren d'aquesta proposta, explicats també al seminari, se'n pogueren extreure una sèrie de recomanacions:
  - El tema de les sabates ha de ser més un tema de benestar que no pas d'higiene.
  - Els pares no tenen perquè llevar-se les sabates.
  - Respecte al malestar que pot ocasionar als infants: no fa falta es llevin les sabates fins que no estiguin ben adaptats.
- Crear un espai per botes d'aigua i xubasqueros també fou comentat en el seminari. L'escoleta no fa experimentació com a activitat programada, però sí que aprofiten les oportunitats que se'ls presenten en el dia a dia, com l'experimentació amb aigua els dies que ha plogut. Aquest tema, però, comporta també una sèrie d'aspectes metodològics i de relació, ja que l'escoleta haurà de plantejar com presentar la proposta a les famílies i com defensar la seva idea enfront als possibles "opositors".

6.3 Resultats finals:

6.3.1 La història d'aquest espai:

Com ja s'ha comentat al llarg del treball, l'espai d'entrada de l'escoleta ha estat definit durant un llarg període de com espai multiusos. Des de que l'escoleta va obrir les seves portes en aquest indret, aquest espai havia albergat el dormitori de l'aula 1-3 (la Copinya). A més a més, s'hi realitzaven altres tipus de propostes tals com: instal·lacions amb materials diversos, aula fosca, aula de joc motriu, espai per teatralitzar contes...

*Il·lustració 1: Aula de joc motriu.
Capturat: Febrer de 2015*

*Il·lustració 2: Aula de joc motriu.
Capturat: Març de 2015*

*Il·lustració 3: Teatralització de La llegenda
de Sant Jordi. Capturat: Abril de 2015*

*Il·lustració 4: Proposta "La Fosca".
Capturat: Març de 2015*

Il·lustració 5 i 6: Proposta amb tires de paper i diferents tipus de material complementari. Proposta realitzada per les practicants de la UIB del curs 2014-2015. Capturat: Maig de 2015.

Respecte a com eren aquests espais puc analitzar únicament a partir del registre fotogràfic i, per tant, de manera subjectiva sobre el que crec o no que es compleix (partint de la graella d'observació que vaig realitzar i que ha estat explicat a l'apartat de metodologia). Analitzant les fotografies podria dir que era un espai que potenciava les relacions. Les propostes permetien experimentar i gaudir de noves maneres d'interactuar amb un material conegut, a més d'obrir les portes a noves possibilitats de manipulació, a noves experiències. D'aquesta manera, l'aprenentatge esdevé no sols en interacció amb les persones si no també amb l'entorn i objectes que el conformen, tal i com afirmava Kami "El coneixement s'adquireix mitjançant la construcció des de dins, a través de la interacció amb l'ambient i no mitjançant la interiorització."

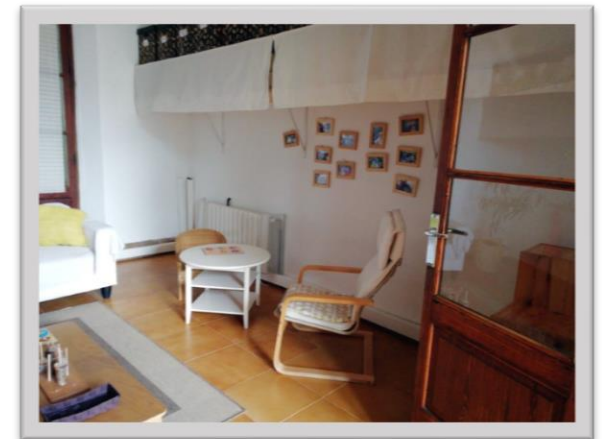
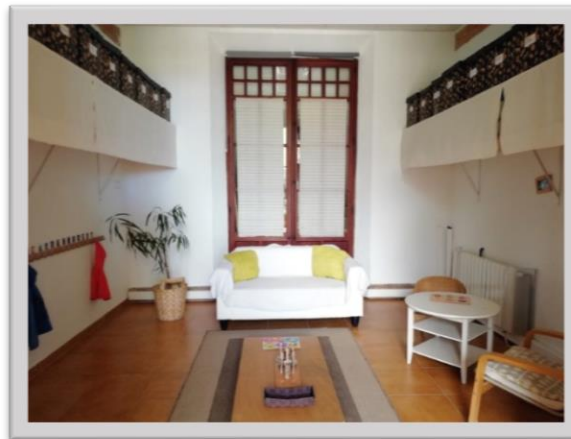
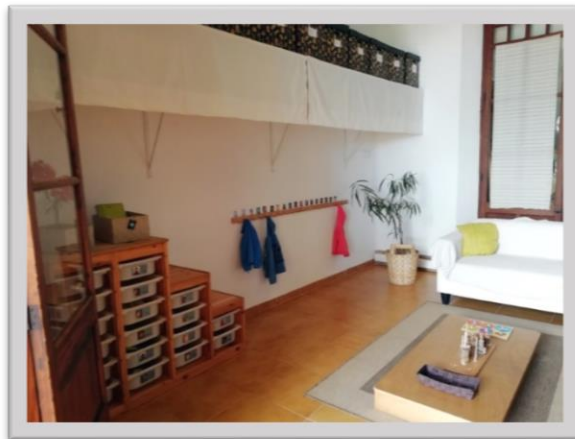
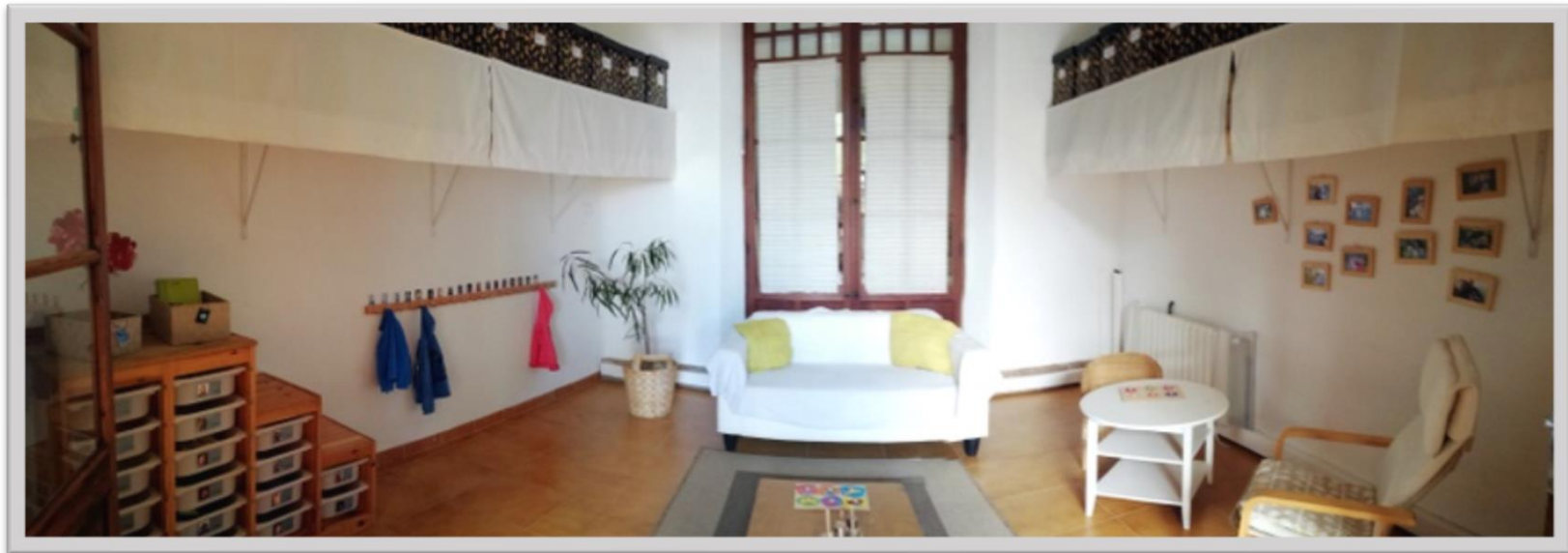
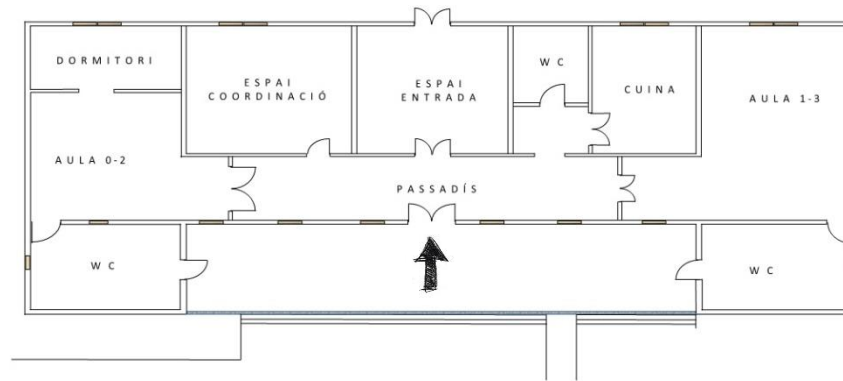

Il·lustració 7: Dos exemples de relació infant - mestra. Capturats: Febrer i Gener de 2015

Seguint amb aquest anàlisi de la documentació fotogràfica de l'espai previ als canvis puc observar una sèrie d'imatges que visualitzen l'intercanvi de relacions entre infants i entre infants i mestres. Aquestes imatges, a més em permeten relacionar dos dels paràmetres d'espais esmentat durant el treball: el de relació i el de narrativitat.

La nota diària forma part del dia a dia de l'escoleta. Ajuda a exemplificar el que passa en el dia a dia de l'escoleta: els fets quotidians, els extraordinaris. A més, tal i com aporta Hoyuelos (2001, p.52-57), hi ha una tasca important de documentació a darrera: “Detrás de la documentación se encuentra el trasfondo

ético de considerar la educación y la escuela como transparentes, de ofrecer una imagen digna de la infancia y la consideración política de que la escuela tiene el deber de dar visibilidad a lo que hace.”

6.3.2. Anàlisi del canvi:

Passem ara a analitzar els canvis duts a terme durant aquest curs escolar, des de que l'espai entrada inicia la seva transformació.

6.3.2.1. L'habitabilitat i l'estètica:

Com bé s'ha explicat, l'entrada disposa d'una sèrie d'elements fixes, com les calaixeres, els penjadors, el sofà, l'engronsadora... i d'altres mòbils: com les propostes. Analitzem primer els elements estables, que són els màxim responsables de la sensació d'habitabilitat:

Per a disposar tots els elements fixes, tal i com comentaren a l'entrevista, tingueren molt clar que "l'espai havia de seguir una sèrie de criteris estètics que seguissin la línia establerta pel centre". Així, predominen els tons neutres (evitant així la saturació cromàtica), el mobiliari de fusta, principalment, la disposició de pocs mobles.... Aquests criteris estètics, o més ben dit, la reflexió prèvia que lliga la

necessitat de tots els espais de seguir una mateixa línia, la idea de que tots els espais d'una escoleta són igualment importants i educatius, es poden relacionar amb la idea d'horitzontalitat dels espais, de Riera (2005, p.31): "todos los espacios son igualmente educativos ya que todo lo que ocurre en la escuela debe ser educativo, sin separaciones jerárquicas, desde la cocina hasta el baño, todos los espacios deben ser cuidadosamente diseñados para favorecer experiencias de calidad."

Un altre aspecte que considero important i que beneficia la transmissió d'un clima càlid i tranquil és la consideració que es va tenir en el moment de distribuir el mobiliari. Com bé comenten a l'entrevista (entrevista mestres, maig 2018): "El fet de que el primer que es vegi en entrar sigui el sofà creiem que aporta sensació de calidesa, d'intimitat, d'estar com a casa". A més, també comenten "hi havia d'haver una estora, que aportés calidesa i, a la vegada, emmarqués la zona de joc per a la proposta que s'ofereix. El material havia de facilitar els moments d'acolliment, ja sigui per la família i l'infant a porta tancada, ja sigui a una família nouvinguda que ve a veure l'escoleta". Aquest estar com a casa, la seguretat, la intimitat que implica aquesta sensació bé es podria relacionar amb les necessitats d'infants i famílies, com

aclareix Starace (2016), satisfer les necessitats de desenvolupament harmoniós, conjugant la necessitat de seguretat i afecte amb la necessitat de coneixement, exploració i descobriment.

6.3.2.2. Identitat:

Passant ara a examinar un altre dels criteris per a l'anàlisi d'espais que es veu reflectit en l'espai entrada: la identitat. Ja s'ha esmentat la importància dels espais com a narradors i identificadors dels qui hi conviuen, la imatge, el missatge que transmet.

Il·lustració 8: Mostra de la presència dels infants dins l'espai entrada. Capturats entre febrer i maig de 2018.

En aquest aspecte, considero que els infants estan ben representats dins l'espai. Disposen de fotografies en els penjadors i calaixos, on cada dematí guarden les seves pertinences. A més, s'inclou també la identitat de grup i d'escola. Tots formen part de l'escola i per això hi estan representats als esmentats calaixos i penjadors, però també formen part d'un grup: la seva aula de referència. A l'entrada, aquesta identitat de grup s'exemplifica en el lloc on disposar les llibretes personals (cada llibreta ha de col·locar-se a la panera

de l'aula corresponent: estrella o copinya). Així, es transforma un espai en, tal com aporta Riera (2005, p. 30), un lloc de pertinença, capar de comunicar a través de símbols i petjades la seva pròpia identitat cultural i pedagògica. Continua incidint en la importància de la identitat de grup i individual: “la identidad del grupo y la identidad de los sujetos que la habitan, se reflejan a través de elementos decorativos-simbólicos y espacios personalizados que vamos encontrando a lo largo de la escuela.”

Les famílies també hi són presents a l'entrada mitjançant les fotografies familiars que pengen de les parets. A més, les famílies participen també de l'entrada, amb la proposta de l'arbre de Nadal, amb la proposta de Carnestoltes, on aportaren disfresses vàries, etc. Falta, segons l'equip docent (entrevista mestres, maig 2018), acabar d'incloure-les dintre del projecte: “Estam en procés de reflexió sobre quina seria la millor manera d'incloure les famílies, de fer-les part del projecte, que es sentissin còmodes de participar i donar la seva opinió, idees..”

Altres aspectes que s'està treballant també és la identitat de les mestres: sobre quina seria la millor manera de fer visibles a les mestres i fins a quin nivell s'han d'incloure.

6.2.2.3. Relació:

Un altre aspecte que s'ha vist molt beneficiat amb la transformació de l'espai és el tipus de relació que permet aquest espai. Ambdues entrevistes realitzades a les famílies (entrevistes famílies, juny 2018) han destacat la intimitat i la calidesa com a factors puntals per a afavorir les relacions amb els seus fills en els moments d'acomiadaments i recollides, per ajudar-los a connectar-se amb la realitat de l'escola. Aquesta necessitat de relació de famílies i infants, i de la necessitat d'un espai que permeti aquests tipus d'interrelacions on s'inclouï la quotidianitat i l'espontaneïtat, recorda a les aportacions d'Hoyuelos (2005, p.6): “una calificadora posibilidad, a todos los que allí conviven, de verse, de encontrarse, y de hablarse en diversas situaciones cotidianas y extraordinarias”.

Il·lustració 9, 10, 11 i 12: Mostra d'imatges capturades al llarg del curs escolar 2017/2018 on s'observen les relacions que s'estableixen entre infants, entre infants i famílies i entre infants i mestres.

Com es pot apreciar a les imatges, els tipus de relacions que s'estableixen dins l'espai entrada: moments íntims entre pares i fills, abraçades, jocs, rialles, paraules... La relació, durant el dematí, s'estén també a mestres i infants. Mirades entre infant i mestra, moments de complicitat, moments de jocs entre infants, de contemplació tranquil·la, moments de contes... Actualment, s'ha ampliat considerablement el temps que els infants habiten aquest lloc i és que l'espai entrada s'ha integrat de tal manera, que són molts els moments que podem recollir-hi.

6.2.2.4. Narrativitat:

Finalment, podem examinar l'aspecte de narració que aporta l'espai entrada. Com he esmentat durant el treball, l'escoleta realitza una documentació diària (nota diària), on es reflecteix el dia a dia a l'escoleta mitjançant una selecció fotogràfica i un breu comentari. A més a més, com a part del projecte de millora de les practicant del curs 2017/2018, s'ha elaborat un plafó que inclou els trets principals que defineixen l'escoleta. Tal com expliquen a l'entrevista: “el plafó consta d'una part fixa (on es defineixen els trets d'identitat més significatius) i d'una part mòbil (on es podran anar tractant temes diversos: el primer d'ells, sobre l'alimentació)”.

Aquest plafó estableix les bases de la identitat del centre i, per això, crec que ha de ser un document àmpliament pensat i reflexionat per tot l'equip ja que en ell es transmet la visió sobre

l'educació, la imatge d'infant que tenen, la línia pedagògica... Com aporta Hoyuelos (2001, pp.52-57): “Detrás de la documentación se encuentra el trasfondo ético de considerar la educación y la escuela como transparentes, de ofrecer una imagen digna de la infancia y la consideración política de que la escuela tiene el deber de dar visibilidad a lo que hace.”

Considero que les cites i les frases que apareixen en el plafó van d'acord amb la línia pedagògica del centre i en els trets d'identitat que el defineixen, tal com s'exposa al PEC del centre (PEC EI Valldemossa, 2016; pàg.18): “A grans trets podríem parlar d'una escola que creu en un infant competent i capaç de fer i de ser l'agent del seu propi aprenentatge amb uns interessos, unes necessitats i un ritme propi que s'han de respectar; que creu en el valor del joc i de la vida quotidiana com els moments d'aprenentatge per excel·lència.”

6.4 Reflexió final:

Al llarg del treball de camp s'ha fet una revisió dels aspectes més importants que han motivat el procés de transformació de l'espai, els eixos que han guiat aquest procés, els problemes que han hagut d'afrontar l'equip educatiu davant del procés de canvi, les reflexions que s'han tingut en compte... A més, s'ha analitzat l'espai a partir dels criteris de qualitat analitzats en el marc teòric. A partir de les entrevistes a l'equip docent, a diferents famílies (les que han viscut tot el procés de canvi i les que no), a partir dels apunts extrets de les conferències a les que assistiren les integrants del claustres...

El procés de transformació ha suposat un punt d'inici en les actuacions de l'equip docent que, a partir d'una sèrie d'observacions, va ser capaç d'identificar una necessitat per part d'infants i famílies i de plantejar-se com actuar per tal de satisfer aquesta necessitat. Aquesta habilitat de posar l'infant en el punt de mira, com diu Riera (2018): “de posar-lo en el centre de la nostra mirada, parlar amb ells per conèixer la realitat dels infants, per connectar amb ells i poder fer canvis” exemplifica una vegada més amb la idea d'infant que té, en els seus drets a l'educació, a un espai on es pugui sentir segur, atès, motivat...

Aquests canvis que han realitzat, des de l'inici, han estat positius, tal com explica la família 1 (la que va viure tot el procés de canvi): “Vàrem afrontar els canvis amb ganes de veure si l'arribada milloraria disposant d'un espai on poguéssim estar només pares i nina tots sols per, després, en estar preparats passar a estar amb la resta”. La intimitat que aporta l'espai ha beneficiat a infants i famílies, que disposen d'un temps per connectar amb la realitat i preparar-

se per l'acomiadament. Tal com explica la família 2 (la que ha viscut des de l'inici amb aquest espai): “és el punt de referència de l'escoleta, el centre” i, jo afegiria, el cor, on hi he pogut observar tantes i diverses expressions de sentiments.

La dinàmica de l'escoleta ha patit també un procés de transformació. S'ha xerrat del canvi organitzatiu que ha suposat, que també ha estat positiu ja que totes les pertinences dels infants es localitzen ara al mateix lloc i resulta així més senzill per a les famílies.

Tot, en conjunt, ha afavorit a crear un clima propici per a les arribades dels infants. Tal com apunta la família 2: “tenir uns moments de tranquil·litat abans per preparar el meu fill per entrar a l'aula ajuda molt. És com un moment de transició en que entres, deixes ses cosetes al seu lloc... L'infant se'n va donant compte que ja ha arribat a l'escoleta, que ja m'aniré...”. S'ha parlat també dels tipus de relacions que propicia, com explica la família 1: “aprofita aquests minuts íntims per mostrar-me i contar-me coses d'aquella habitació”.

En tot el procés, l'ambient de les arribades ha millorat notablement. Tothom entra dins les aules amb la tranquil·litat de saber-se connectat a la resta i preparat per a acomiadar-se (sempre en diferents graus, tenint en compte la individualitat de cada infant i el seu dret a trobar-se un dia més o menys sensible i poder-ho expressar amb llibertat) i d'iniciar el dia.

7. Conclusions del treball:

Per tal de concloure amb el treball, faré esment a diverses reflexions o noves incògnites que n'he pogut extreure, així com dels aprenentatges que he assolit. A més, al·ludiré també a l'assoliment dels objectius establerts a l'inici del projecte així com de les competències obtingudes.

Començant pels objectius que em vaig proposar puc afirmar que els he assolit tots. Crec que he aconseguit de manera clara l'objectiu de conèixer quin va ser el motor que inspirà el procés de transformació de l'espai entrada de l'escoleta. El fet que les membres de l'equip docent formessin part d'un curs de formació relacionat amb els espais pens que no va fer més que afavorir i millorar el procés de canvi iniciat. Entenc que és molt positiu que, com a part de la seva tasca docent, estiguin en continu procés d'aprenentatge, realitzant cursos diversos de temàtiques relacionades amb el dia a dia a l'escoleta. A més, considero també molt positiu que tampoc s'aturi el procés d'observació, que estiguin sempre pendents per tal de detectar necessitats per part dels infants i les famílies, que no es "relaxin" una vegada aconseguit un objectiu o una vegada creat l'espai. He pogut observar com, una vegada transformat l'espai, el procés de reflexió i d'observació s'ha mantingut i, encara ara, s'estan plantejant nous canvis, noves idees per tal d'ajustar l'espai a les necessitats reals dels infants i les seves famílies.

L'objectiu de conèixer quina incidència ha tingut el curs de formació sobre les reflexions realitzades també considero haver-lo assolit. A les entrevistes i a les anotacions dels seminaris del curs ha quedat patent que l'equip ha valorat molt positivament l'assistència al curs, no només per a visualitzar altres tipus d'escoletes, altres tipus de funcionament, si no perquè han pogut exposar els dubtes que havien sorgit en el claustre respecte a algunes de les seves idees o plantejaments. Respecte a aquest punt, crec que és molt positiu que l'equip segueixi formant-se, més si es té en compte que han iniciat un procés de canvi tan rellevant i considerant el canvi d'organització i l'adaptació que han hagut de fer mestres, infants i famílies.

Respecte al darrer objectiu: analitzar la transformació i conèixer les reflexions que l'han fet possible, considero que també l'he aconseguit. Haver format part del claustre m'ha ajudat a observar i valorar la multitud d'opinions, idees, perspectives que s'analitzen enfront al canvi. No només ha de sorgir una idea de com canviar un espai, quin mobles posar-hi, si no que la reflexió va molt més enllà: fins a quin punt es beneficiarien els infants i les famílies? què suposaria per a les mestres? què volen les mestres que transmeti aquest canvi? com s'aconsegueix?... l'equip docent es pren seriosament la tasca de reflexionar sobre el canvis a

fer, visualitzant complicacions, diferents perspectives, grau de benefici pels qui habiten l'espai...

Seguir de prop tots aquests processos de reflexió m'ha fet obrir als ulls a la rellevància dels canvis dins les dinàmiques de l'escoleta. El fet de moure un moble de lloc, de situar una taula en mig de l'aula o a un racó... pareix que no s'ha fet gaire però, si ens aturem a observar, podem veure com un simple gest modifica el clima de l'aula, modifica el tipus de joc i d'interaccions que es produeixen. En aquest aspecte, el fet de crear un espai nou crec que ha modificat molt positivament les entrades de les famílies creant un clima de tranquil·litat, de relació entre famílies, infants i mestres.

Centrant-me ara en el procés d'elaboració del treball, comentar que la idea que tenia en un inici, de com dur a terme el treball, s'ha hagut d'anar modificant així com passaven el mesos. En un primer moment, la meua idea era la d'analitzar els tres centres que formaven part del curs *Ambients d'aprenentatge. Iniciació*. Vaig haver de fer un primer ajust quan un dels centres no va poder continuar amb la formació i, per tant, ja no podria comparar els tres centres alhora. Aquest canvi no va arribar a afectar al treball perquè encara tenia la possibilitat d'analitzar els canvis que es realitzaven en els espais entrada dels dos centres restants.

Avançant amb el meu treball, vaig elaborar una graella de fils conductors que em permetés analitzar els canvis realitzats envers els criteris que vaig establir al marc teòric, per tal d'observar les diferents actuacions o maneres de fer dels dos centres respecte a uns mateixos objectius. Finalment, degut als problemes en la recollida de dades, he hagut de reajustar els meus objectius així com el treball de camp que visualitzava fer. Tot i això, considero que aquests canvis m'han permès analitzar més exhaustivament un únic centre, focalitzant molt més els aspectes a analitzar i que, per això, crec que els aprenentatges assolits no han estat menys que si hagués realitzat el pla inicial. M'hagués agradat poder comparar diferents perspectives o maneres de pensar envers un mateix objectiu, veure les diferències en els plantejaments, les diferents maneres d'afrontar les dificultats o els dubtes. No obstant, pens que n'he pogut tenir un petit tast en els diferents seminaris de la formació esmentada, tot i que no han aparegut en aquest treball.

Respecte a les competències adquirides, crec que l'elaboració d'aquest treball m'ha ajudat a adquirir-ne de noves així com a reforçar-ne altres.

He pogut reforçar certes capacitats, com les de reflexionar i investigar sobre la pràctica educativa: analitzant els processos de reflexió de l'equip docent, de quina manera pensen, com

analitzen les idees i resolen els dubtes que van sorgint. A més, crec que donant importància al procés d'observació ajuda també a promoure una imatge digna de la infància.

Així mateix, considero que he augmentat la meua capacitat per a observar, analitzar i documentar els processos reflexius i els canvis que han esdevingut en el procés de transformació de l'espai entrada. El fet d'analitzar de la manera més objectiva possible m'ha permès també assolir la capacitat per examinar des d'una visió crítica i constructiva.

L'elaboració d'aquest treball ha suposat un repte a l'hora d'organitzar la informació, tant a l'apartat del marc teòric com en l'anàlisi de la informació obtinguda en el treball de camp. Tot i haver realitzat prèviament treballs on es requeria una anàlisi i una estructuració de la informació, m'he hagut d'esforçar per tal de lligar tots els aspectes que volia exposar així com organitzar coherentment la informació obtinguda. El treball de camp em va aportar molta i variada informació que havia de ser passada per diferents filtres per tal de donar resposta als objectius plantejats, al marc teòric exposat... a l'apartat d'anàlisi he hagut, per tant, de seleccionar el tipus d'informació que realment m'era útil per tal de realitzar una anàlisi ajustada.

Una vegada finalitzat el treball resten encara diferents interessos en els que m'hagués agradat incidir. Crec que hagués estat molt interessant poder realitzar entrevistes a tots els pares de l'escoleta per tal d'ajustar al màxim la seva opinió respecte a l'espai transformat i respecte al funcionament de l'escoleta: com es senten d'involucrats en el projecte, quin nivell de vot creuen que tenen, quins canvis consideren que es podrien fer, no només a l'espai entrada sinó a l'escoleta en sí, com els hi agradaria que fossin els espais, quines sensacions els hi transmeten...

Tenint en compte que el curs de formació *Ambients d'aprenentatge. Iniciació* està plantejat per a que duri una sèrie d'anys, seria molt interessant poder seguir la trajectòria dels canvis de l'escoleta al llarg dels anys. Així mateix, seria també interessant poder comparar aquest centre amb altres, amb altres processos de transformació, ja que cada centre es troba amb realitats diferents i, per tant, les estratègies que a un centre funcionen no tenen perquè funcionar en un altre.

A tall de conclusió esmentar la importància de l'espai com a element educador i de la necessitat d'observar i reflexionar abans de realitzar canvis. Comentar també la necessitat de realitzar canvis sempre en benefici dels infants i, per tant, de realitzar canvis pensats i reflexionats,

canvis amb sentit que lliguin amb la imatge d'infant i d'escola i que, per tant, potenciïn el seu desenvolupament.

Entendre l'espai, com defensa López Quintas (1987, 2009) com una xarxa de relacions entre persones, objectes, materials i esdeveniments aporta importància a la manera com analitzem els espais, les relacions que s'hi donen, els sentiments que s'expressen, la manera de moure's... Tot això implica una observació acurada per part de les mestres. Aquesta observació prèvia ha d'anar unida a una imatge d'infant dignificada (un infant capaç, amb drets...), implica afinar la mirada cap a infants, famílies i mestres que habiten l'escoleta.

8. Referències:

- Cabello, M.J (2011). La organización del espacio en educación infantil: poderoso instrumento docente. *Pedagogía magna*, pp.196-203. Recuperado de: www.pedagogiamagna.com
- Cavallini, I; Quinti, B; Rabotti, A; Tedeschi, M (2017). Las arquitecturas de la educación: el espacio de lo posible. La cultura del habitar en la experiencia de las escuelas municipales de educación infantil de Reggio Emilia. *Revista internacional de educación para la justicia social (RIEJS)*, vol. 6 (1), p. 181-197. Recupera de: <https://doi.org/10.15366/riejs2017.6.1.010>
- Claustre mes de març, 2018. Veure annex
- Cols, C; Fernández, J; Sargatal, E (2012). Els temps i els ritmes de la naturalesa. *Revista In-fan-cia*, nom. 188, pp. 18-22.
- Decret 71/2008 (27 de juny de 2008). *Butlletí Oficial de les Illes Balears, BOIB n° 92*. Veure annex
- Entrevista família 1, (2018). Entrevista realitzada dia 8 de juny de 2018. Veure annex
- Entrevista família 2, (2018). Entrevista realitzada dia 8 de juny de 2018. Veure annex
- Entrevista mestres, (2018). Entrevista realitzada dia 15 de maig de 2018. Veure annex
- Hall, E (1989). El lenguaje silencioso. Editorial Alianza. ISBN: 9788420604114. Recupera de: <https://introduccionlenguaje2010.files.wordpress.com/2010/09/el-lenguaje-silencioso.pdf>
- Hoyuelos, A (2001). Loris Malaguzzi. Pensamiento y obra pedagógica. Cuadernos de pedagogía, 307, pp. 52-57. Barcelona: CISSPraxis
- Hoyuelos, A (2005). La cualidad del espacio-ambiente en la obra pedagógica de Loris Malaguzzi. Pres de; Cabanellas, I i altres. Territorios de la infancia. Diálogo entre arquitectura y pedagogía. Barcelos: editorial Graó, 2005, pp. 154-166.
- Jensen, C (2012). Espacio y equipamiento. *Revista In-fan-cia Ilatinoamericana (revista digital de la asociación de maestros Rosa Sensat)*, n. 4, pp. 18-27. ISSN: 2014-5470
- Kami, C. Pres de: Cabello, M.J (2011)
- López Quintás (1987). *Estética de la creatividad*. Barcelona: PPU.

- López Quintás (2009). *La experiencia estética y su poder formativo*. Bilbao: Deusto Publicaciones.
- Majoral, S (2011). Família i escola comparteixen: l'arribada a l'escola. *Revista In-fan-cia*, nom. 178, pp.19-21.
- Michele Zeni (2004, pp31) . Pres de: Riera, M.A (2005). El espacio-ambiente en las escuelas de Reggio Emilia. *Indivisa, boletín de estudios e investigación*. Monografía III, pp. 27-36. ISSN: 1579-3141.
- Molina, L (1992). La observación, un eslabón en la acción educativa. *Signos teoría y práctica de la educación*. Num. 5-6, pp 70-79. ISSN 131-8600
- Pozo, M (2014). *Arquitectura y pedagogía. La disolución del aula. Mapa de espacios arquitectónicos para un territorio pedagógico*. (tesis, Universidad de Sevilla).
Recuperat de:
https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2117/114942/2_03_Melina%20Pozo_FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Riera, M.A (2005). El espacio-ambiente en las escuelas de Reggio Emilia. *Indivisa, boletín de estudios e investigación*. Monografía III, pp. 27-36. ISSN: 1579-3141.
- Riera, M.A. (2018). Conferència “Espais i cultura d’infància: pensar els espais mirant els infants”. CEP Palma; 26 de febrer de 2018.
- Riera, M.A., Ferrer, M i Ribas, C, (2014). La organización del espacio por ambientes de aprendizaje en la Educación Infantil: significados, antecedentes y reflexiones. *Reladei*, vol. 3 (2), pp. 19-39. ISSN: 2255-0666
- Robinson, K. Conferència “Espais i cultura d’infància: pensar els espais mirant els infants”. Riera, M.A (2018).
- Son Llätzer, (2018). Seminari del curs “Ambients d’aprenentatge. Iniciació”. Impartit per Maria Antònia Riera i Cecília xxx. Son Llätzer; 27 de febrer de 2018.
- Starace, B (2016). Spazi accoglienti, spazi di qualità: un diritto dei bambini, dei genitori e degli educatori. *Se lo spazio sostiene la qualità del faré dei bambini: l’esperienza dei nidi Pan*, pp. 18-21. Recuperat de:
<http://www.consorziopan.it/media/QUADERNO%20TEMATICO%20-%20LO%20SPAZIO%202015-2016.pdf>

9. Annexos:

9.1 Annex 1: Anàlisi de la realització dels canvis

<u>Realització dels canvis:</u>		
S'han tengut en compte els criteris envers l'espai en el procés de reflexió i transformació de l'entrada?		Sí
Habitabilitat:	Espai estètic?	S'ha cuidat molt l'estètica, mantenint tons neutres (evitant saturació cromàtica). S'ha intentat no saturar l'espai de mobles o propostes per tal de donar la sensació d'amplitud, d'ordre...
	Agradable, sensació de comoditat i benestar?	El fet de que el primer que es vegi en entrar sigui el sofà creiem que aporta sensació de calidesa, d'intimitat, d'estar com a casa.
	Ordenat i harmònic?	Els colors són harmònics, es mantenen els tons suaus de tota l'escoleta amb qualche toc de color (com els coixins verds). S'intenta que es mantengui un ordre (pocs mobles i propostes donen sensació d'ordre, de confortabilitat).
	Possibilita moments d'intimitat?	El fet de poder tancar les portes possibilita aïllar-se per uns minuts de l'escoleta i de l'exterior. Ens falta poder documentar aquests moments. Tot i no haver-hi cortines, les mestres vigilen el passadís per impedir una possible aglomeració d'infants davant les portes en moments així.
Identitat:	Presenta l'escola?	Amb la nova documentació creiem que l'entrada finalment ens identifica i ens defineix. Ja no només és l'espai que parla si no que nosaltres també presentam el que entenem que ha de ser un centre ressaltant aquells aspectes que consideram més importants en l'educació: moments de joc, de relació, de connectivitat afectiva i acompanyament...
	Hi són presents els infants?	Els infants hi són presents des de que entren per la porta. Se'ls pot veure al plafó de documentació, al blog de la nota diària i, una vegada a dins, podem veure imatges dels infants en els seus calaixos i penjadors a més de les fotografies familiars.
	Hi són presents els adults? (famílies i mestres)	Les famílies i les mestres no hi són tant presents. Cert és que dins de les fotografies del plafó hi surten mestres i que a dins l'entrada hi ha penjades fotografies familiars, però aquest és un dels punts en què s'està treballant. Com incloure famílies i mestres de la manera més adient i més acord amb la línia de l'escoleta.

Relació:	Resulta ser un espai de trobada agradable? Se'n fa ús de l'espai?	L'entrada serveix d'espai per a la relació, no només per guardar-hi les pertinences dels infants. A l'entrada hi observam moments de joc, interaccions entre infants, s'hi conten contes, les mares donen pit, es realitzen les primeres entrevistes amb famílies nouvingudes, etc.
	S'observen relacions en l'espai? Compleix les expectatives?	Ens manca gaudir de les relacions pares-fills. No sabem si depèn més dels horaris dels pares, que els impedeix gaudir de l'espai o de si manca alguna cosa de l'espai que no acaba de convidar. Alguns dels pares sí que hi dediquen uns minuts al matins, a col·locar les pertinences dels infants, a xerrar una mica amb ells asseguts als sofà o jugant uns minuts amb la proposta... no tant els capvespres.
Narració:	L'espai ens aporta informació sobre el que passa a l'escoleta?	La nota diària aporta informació sobre el que passa a l'escoleta en el dia a dia. No obstant, també s'hi ha fet petites documentacions (com la que es va realitzar després de Sant Jordi, documentant l'experiència dels seus fills juntament amb els infants del CEIP i convidant als pares a gaudir del conte que havien deixat en préstec a l'escoleta).
	Hi ha documentació o objectes memòria?	S'està planejant realitzar un objecte memòria a modus de mòbil aeri, de manera que any darrera any l'entrada es vagi omplint dels infants que hi han passat i dels que ara hi són.
	Què suggereix l'espai? Què és el que voleu que l'espai transmeti?	Volem que transmeti calidesa, seguretat.. aquelles sensacions que tens quan entres a casa teva.
Osmosi:	Està l'escola i l'espai entrada integrat en el context?	El TAT! Enguany no està funcionant com l'any passat... Creiem que som una escola oberta, però quan ja s'ha tocat el timbre. Feim propaganda de tallers via ajuntament, que envia cartes a les famílies amb edat, via facebook de l'ajuntament...

9.2 Annex 2: Claustre de l'equip docent de dia 15 de març de 2018

Els inicis:

Durant una sèrie de cursos s'havien fet una sèrie de reflexions sobre la necessitat d'un canvi. No sabíem bé quin tipus de canvi volíem però si que es feia evident la necessitat. L'espai d'entrada ha passat per diversos usos: espai de la fosca, aula de motricitat, espai taller, dormitori, etc.

El primer canvi significatiu que es va fer va ser durant les vacances de Pasqua de 2017 i va consistir en llevar les portes de l'estrella. Simultàniament, hi havia adaptacions difícils a l'estrella: no volien entrar al dormitori de l'estrella (espai fosc, apartat). De fet, moltes vegades els infants s'adormien a defora i en adormir-se se'ls acompanyava a dormir a dins. Volíem un canvi però no sabíem com fer el canvi.

Arriba Pasco 2017 amb molts pocs nins. Es decideix a llevar el foscurit i les portes de l'estrella. Lleven les portes ens adonarem de la idoneïtat del canvi: havia estat molt positiu. Era un lloc fantàstic de joc i descans.

Al bany, el canviador era baix (es canviaven els infants d'asseguts afavorint l'autonomia dels més petits). Es decidí pujar-lo perquè era un moment de nirvis per la mestra, que deixava de veure la resta d'infants.

L'entrada estava tota forrada de les peces d'escuma en forma de puzles (només es retiraven si es feien tallers de cuina).

Les mestres centraren l'atenció en l'espai de l'entrada (els canvis de l'estrella varen venir de rebot). A causa de la sensació que creïem que donava als pares (el fet d'entrar a l'escoleta i trobar-se un espai amb unes portes tancades i un passadís..). Feia falta una entrada per ells. Una altra cosa que no agradava de l'espai era el fet de que a l'hora de fer el taller era necessari dedicar-hi molt de temps abans i després del taller, no arribava a compensar el temps de preparació. Un altre aspecte a tenir en compte era el moviment de les famílies (anaven d'un lloc a un altre a cercar llibretes, abrics, carmanyoles, etc. que no sempre afavorien a l'ambient del moment: hi ha infants cansats, amb gana... moment crític)

Ens feia por fer el canvi, si llevam el dormitori d'allà.. què feim amb el dormitori? Dormim en terra a l'aula? I si dinen? On aniran els infants que es vagin despertant?

Un altre canvi decidit per Pasqua referent a l'entrada va ser la de no tancar la portassa grossa i el fet que els pares ja no entressin pel bany de la copinya. Varen necessitar unes setmanes per adaptar-se al canvi però una vegada adaptats comprovarem la idoneïtat del canvi.

Per fer els canvis més transcendents de l'entrada es decidí a esperar al mes de Juliol. L'objectiu primer era crear un espai de rebuda còmode, unificant els llocs on els pares han de recollir les coses (no haver d'anar d'un lloc a un altre recollint les pertinences). En un principi no anàvem a posar els berenars a l'entrada però donat el fet que molts infants demanaven per agafar menjar a totes hores es decidí a traslladar l'espai de carmanyoles a l'entrada (afavorint també que totes les pertinences dels infants estassin en un mateix espai i, per tant, més còmodes per les famílies). Moguérem l'engronsadora i el sofà per tal que les famílies trobessin lloc per seure còmodes. Es va decidir que les aules no tindrien espais marcats i diferenciats (se va eliminar l'espai de la cuineta, que estava atornillada amb mobles i cortinetes: un ambient de cuineta). A l'entrada posarem una proposta de joc pels infants. A l'inici de curs 2017/2018 es decidí fer unes cortinetes que tapessin els matalassos i fessin l'entrada més acollidora i estètica.

Abans es posava l'arbre de nadal devora la portassa grossa. Era un "emprenyo" perquè cada dia s'havia de retirar. A l'entrada dona joc a que les famílies puguin participar.

Canvis curs 2017/2018:

- Els infants inicialment anaven a cercar les carmanyoles a l'entrada. Això suposava que una de les mestres havia d'estar pendent de la porta d'entrada i era un poc complicat estar pendent de dos espais alhora. Es va decidir dur el carro del berenar davant l'entrada i que els infants agafessin les carmanyoles del calaix i les deixessin dins del carro. Així es seguí potenciant l'autonomia dels infants alhora que la mestra podia controlar l'espai.

- Arribades pares: abans, els pares trobaven les portes de l'entrada obertes. Això provocava conflictes amb l'entrada d'altres infants, moviment de calaixos, etc. Ara, els dematins ens tancam a una aula (les portes de l'entrada continuen obertes però amb el passadís buit).

Una prova que es va prèvia: tancar l'entrada i que en arribar les famílies es tanquessin a dins (però creïem que això rompia amb la sensació d'entrada).

- Un altre aspecte que es té en compte: les mestres estan pendents de les arribades de les famílies una vegada les portes de les aules estan obertes (s'obren al voltant de les 9/9:20). Així, es pretén evitar l'aglomeració d'infants davant les portes d'entrada quan hi ha una

família a dins, atorgant importància a les arribades, oferint la possibilitat d'intimitat i resguard.

Propostes per enriquir l'entrada:

- Es va demanar a cada família una fotografia familiar (únicament la família pròxima: pares i germans i/o mascotes), al contrari que anys anteriors que en demanàvem una sèrie. Hem penjat les fotografies a l'entrada.

- Es pretén disposar una petita llibreria amb contes (que els infants puguin tenir a l'abast per si volen contar cap conte amb els pares), revistes i articles que puguin interessar a les famílies.

- Sabates. Estam en fase de reflexió respecte a les implicacions que representa i la practicitat que aportaria. Aquí els infants poden anar sense sabates (tenen els calcetins), però no tenim perquè exigir a les famílies que es llevin les sabates. La idea inicial de posar un espai a l'entrada per les sabates i els calcetins, de moment no es farà ja que tenen aquest espai a la copinya. Ens hem de plantejar fer un espai igual a l'estrella.

- Reflexions sobre si com a mestres ens hem d'incloure dins les fotografies. Com ens inclouem? Amb una fotografia familiar? Amb una fotografia de les tres mestres juntes com a equip familiar dins l'escoleta? Es podria fer alguna cosa similar al que es fa a Esporles (tenen les fotografies dels ulls de totes les persones que hi fan feina)... Hem de seguir pensant per robar la "nostra manera de presentar-nos."

Donar una mostra de la nostra identitat: penjar objectius metodològics, principis que marquen la identitat de l'escoleta (forma part del projecte de millora de les practicants d'enguany).

- També estam en reflexió sobre si llevam nota diària. Estalviam tinta, paper i temps de les mestres. Es podria una nota setmanal en comptes de diària? Pentura imprimir alguna fotografia de cada infant i aferrar-la a les llibretes? Això també implica molt de temps per part de les mestres.

Afegir qualque element que doni presència dels infants a l'entrada: de moment hi ha les fotografies dels infants amb les famílies, les seves fotografies als penjadors i calaixos...

Afegir elements que ens identifiquin:

- Una fotografia de la mestra amb una petita presentació (es podria posar a la nota amb un punt de llibre que marqui on és)

- La manera de fer els plafons també s'ha reflexionat: fotografies que marquin quina és la nostra manera de fer les coses, deixar els papers plastificats (de la documentació d'espais), etc.

- Memòria d'escola: una empremta de cada curs que se'n va. Fotografies de cada infant que ha passat per l'escoleta (fotografia de l'infant dins l'escoleta). L'any passat es varen fer uns molinets de vent personalitzats amb un comentari de la mestra per a cada infant. Però no es va fer cap objecte memòria que quedés a l'escoleta. Enguany es provarà de fer uns globus: el gros tindrà fotografies dels infants que enguany acaben i els petits, que han estat decorats per cada infant, tindrà un petit comentari a la cistella juntament amb els cordons personals (quan un infant comença a l'escoleta se'l mesura amb un cordó. En acabar a l'escoleta es torna a fer, per tal que els infants visualitzin el que han crescut des que començaren).

Bloc:

Una vegada a la setmana és una bona proposta, així no es perd la intenció de la nota. Continuem amb la nostra filosofia d'escola a la vegada que no es gasta tant paper i tinta.

Dubtes:

- Es va fer una documentació fotogràfica de com viuen les famílies l'entrada. Què feim? Ho deixam per l'any que ve com una documentació d'inici de curs?

Objectius del canvi:

- Donar resposta a les necessitats de les famílies.
- Aportar un espai físic que doni un moment d'acomiadament i recollida de qualitat.
- Facilitar la feina de les mestres en el dia a dia.
- Crear un espai que respongui a la imatge d'escola oberta.
- Propiciar/proporcionar moments d'intimitat infant – família a través de l'espai.
- Espai que permeti crear un clima càlid i informal on realitzar les entrevistes inicials.
- Crear un espai que vagi d'acord amb la nostra imatge d'escola.
- Reflectir la realitat de les famílies.
- Unir escola i família en un espai.
- Ubicar en un únic espai totes les pertinences dels infants per tal d'aportar seguretat, sentiment de pertinença d'escola, etc.

- Espai que no es limita únicament a entrades i sortides, si no que pot ser un espai extra de joc.

9.3 Annex 3: Entrevista família 1

Família 1 (han viscut tot el procés)	
Com era per a vosaltres l'experiència d'entrar a l'escoleta abans de la realització dels canvis?	L'arribada a l'escoleta ha estat, des del primer moment que vam decidir dur a na Martina a l'escoleta, un moment especial i “delicat”. De passar les 24h del dia mare-filla a haver de passar-ne unes quantes a l'escoleta, no va ser tasca fàcil (ni per nosaltres ni per ella). Hem passat per moments on l'arribada a l'escoleta ha estat fantàstica (rialles, somriures, confidències i converses) a moments on la seva cara ho diu tot (tristeses, fora gesticular cap paraula, i fins i tot més d'una llagrimeta). Dies bons i dies no tan bons. Dies on arribes i l'has de deixar amb presses perquè has de partir a la feina, i dies on ens hi podem quedar una bona estona observant i deixant que l'arribada sigui més tranquil·la.
Com creieu que el vostre fill/a vivia aquesta experiència?	Les arribades de na Martina mai han estat fàcils. Tot i que haurem passat gairebé tres anys a l'escoleta, sempre ha associat que l'arribada a l'escoleta significa la separació amb els pares (tot i saber que passat unes hores ens tornarem a veure) i això ho ha dificultat. Per tant, na Martina l'ha viscuda, sempre, amb una mica de pena (tot i que he de dir que puntualment hi ha hagut algun dia que que s'ha despedit la mar de contenta amb un bon somriure i amb un “adéu, mami, fins després!”). Arribar i trobar altres nins, l'apurava una mica. Necessita el seu temps per adaptar-se al nou dia, i trobar-se amb altres companys uns segons després d'haver obert la porta, no li va gaire bé.

Creieu que era necessari fer-hi un canvi?	No sé si fer un canvi era necessari o no. De fet, pot ser que per alguns nins, no sigui necessari, però en el nostre cas, ens ha anat bé.
Com afrontàreu els canvis que va plantejar l'equip docent?	Amb ganes de veure si l'arribada milloraria disposant d'un espai (dins l'escoleta) on poguéssim estar només mare/pare/padrins-nina tots sols per després, en estar preparats, passar a estar amb la resta.
Quin significat té per vosaltres aquest espai? El considerau important? Per què?	Poder disposar d'aquest espai ens ha facilitat molt les arribades a l'escoleta. És un espai íntim, que ens aporta molta seguretat en arribar: ens podem tancar allà i tenir uns minuts per nosaltres soles. Considero que és un espai molt important, al manco per noltros.
Creieu que el canvi ha millorat l'experiència de les arribades i sortides per a vosaltres i el vostre fill/a? Per què?	Sí. No direm que hi ha hagut un canvi total (va amb el caràcter de na Martina) però sí que ha millorat, i molt! Abans, les arribades eren un poc xocants per a ella. El fet d'arribar i trobar-se, de primeres amb els companys, era una mica "estressant" per la nina. Necessitava uns minuts per voler intercanviar alguna paraula amb qualque company. De fet, s'enfadava (i plorava) si algun company s'atracava a ella o l'atossigava. Ara, en canvi, el primer que fa quan arribam a l'escoleta és obrir i tancar la porta de l'entrada per tal que ningú hi pugui entrar i així poder estar nosaltres fora ningú més. Poder deixar el berenar, la motxilla i la jaqueta tranquil·lament i agafar la llibreteta per dur a la mestra. Aprofita aquests minuts íntims per mostrar-me i contar-me coses d'aquella habitació i en estar llesta, canvia el xip, i ja podem anar cap a l'aula (o pati) on es troben els companys.

	He de dir que cada vegada ha necessitat manco temps des que arribam fins que ens reunim amb la resta dels companys.
Quina sensació us transmetia l'entrada abans? I ara?	L'entrada d'abans ens agradava, també. De fet, ho vèiem com una situació normal i corrent. Per ventura era una mica estressant pels fets comentats anteriorment, i això ens feia dialogar una mica amb ella per tal que no comencés malament el dia (tot i que això va amb el caràcter de la nina. De ben segur que a altres nins ja els hi anava bé trobar-se amb els companys). Ara, en canvi, arribam més relaxades ja que sabem que disposam del nostre espai-temps.
Considerau que hi falta algun element o que és necessari que algun aspecte es canviï? Per a contestar, podeu guiar-vos en aquests aspectes: • L'espai transmet calidesa, seguretat, intimitat? • L'espai és estètic? És còmode? • L'espai permet la relació entre pares-fill, pares-educadors...? • L'espai dona visibilitat al que es fa a l'escoleta? Sobre la seva línia pedagògica? • L'espai inclou a infants i famílies? Us sentiu que formau part de l'escoleta?	Consideram que l'espai és el necessari. És còmode perquè allà mateix disposam del que necessitam quan arribam; estar a soles fora ningú, sense dubte, en el nostre cas, ha estat l'aspecte més important; un moment íntim per a nosaltres. També, que els penjadors i els caleixets es trobin en aquell mateix espai, ens ha anat prou bé. Semblarà un doi, però ens van molt bé per establir converses sobre ella, els companys i l'escoleta així com per crear l'autonomia d'ella mateixa llevar-se la jaqueta i enganxar-la al seu penjador i treure el berenar de la motxilla i ficar-lo dins el seu calaix. El fet que hi hagi les fotos amb les famílies també ens agrada molt ja que aprofitam moltes estonetes de les arribades per parlar-ne (òbviament, la que més li agrada i més triomfa és la foto de la seva família).

9.4 Annex 4: Entrevista amb família 2

Família 2 (les que començaren a l'escoleta quan ja s'havien realitzat els canvis)	
Quina sensació us transmet l'espai de l'entrada de l'escoleta?	Seguretat, pau, tranquil·litat per acomiadar el meu fill i per anar-lo a cercar. La possibilitat de poder tancar la porta dona més intimitat amb ell, i això ens agrada.
Quin significat té per vosaltres aquest espai?, el considereu important? Per què?	És el punt de referència de l'escoleta, el centre. Ens obre la possibilitat d'estar uns minuts amb els nostres fills, poder seure al sofà i xerrar una estona, mirar què hi ha escrit a sa llibreta. Sí el considero important, per això, perquè és el punt de referència. Crea una atmosfera de privacitat. Els acomiadaments a l'aula a vegades agobien perquè els infants s'apropen a saludar... Tenir uns moments de tranquil·litat abans per preparar el meu fill per entrar a l'aula ajuda molt. És com un moment de transició que entre que deixes ses cosetes al seu lloc l'infant se'n va donant compte que ja ha arribat a l'escoleta, que ja m'aniré.. Ja no és arribar, entrar a una aula i partir. Tenim un temps que pens que pel meu fill li va molt bé. L'ajuda a aterrar.
Considerau que hi falta algun element o que és necessari que algun aspecte es canviï? Per a contestar, podeu guiar-vos en aquests aspectes: • L'espai transmet calidesa, seguretat, intimitat? • L'espai és estètic? És còmode?	No crec que falti res... Hi ha un sofà per seure, hi ha fotografies de les famílies, els calaixos per deixar les coses, els penjadors. Crec que està bé, hi ha tot lo necessari per sa funció que ha de fer que és.. l'entrada de l'escoleta.

• L'espai permet la relació entre pares-fill, pares-educadors...? • L'espai dona visibilitat al que es fa a l'escoleta? Sobre la seva línia pedagògica? • L'espai inclou a infants i famílies? Us sentiu que formau part de l'escoleta?	

9.5 Annex 5: Entrevista amb l'equip docent

Inici del procés; motiu del canvi	
Què ha impulsat el canvi? Què vos va fer decidir per iniciar aquest procés?	El principal motiu dels canvis va ser la necessitat de fer un acolliment a les famílies i als infants més adequat al que es feia. Abans les entrades es feien directament a l'aula. Els pares entraven amb els seus fills, les motxilles, jaquetes, etc. ho havien de col·locar tot allà. A vegades era molt carregat, la rebuda no era adequada ja que podia ser un moment aclaparador per família i infant (l'infant, en entrar, es veia colpejat per l'ambient, els companys que corrien a saludar, etc.). Així també oferir a les famílies uns minuts per prendre contacte amb l'escoleta, un espai que servís de nexa entre l'exterior i l'interior de l'escoleta, un espai acollidor que emparés aquest procés a la vegada que aportava intimitat per tenir uns moments de joc, de parla amb el fill, per donar pit en calma, etc.
Per què us inscrivíreu al curs del CEP? Quina finalitat u objectiu cercàveu?	Per tal de trobar altres punts de vista, altres maneres de fer que ens poguéssim aportar noves perspectives als canvis que planejàvem fer. Reflexionar sobre com millorar la nostra tasca docent referent al canvi d'espais.
Espai a transformar:	
Quin va ser el primer espai que decidíreu canviar? Per què? Què va motivar-vos a triar aquest espai envers un altre?	El dormitori de l'aula 0-2. Era un dormitori molt fosc i, amb les portes, quedava molt aïllat de la resta de l'aula. Hi va haver una època un poc sensible, amb adaptacions difícils on els infants no volien entrar dins els dormitori. Aquest fet va fer prioritari iniciar la nostra actuació en aquest espai. Vàrem començar per allà perquè pensàrem que era el canvi menys arriscat. A banda de que no ens agradava gens segons quines reaccions dels infants en haver d'entrar dins el dormitori.

Què modifica la pràctica educativa i el vostre pensament el fet de pensar sobre un espai determinat? En què afecta la imatge d'escola, d'infant en la manera en que penseu els espais?	El fet visualitzar un canvi tan gros va modificar no només la nostra pràctica si no l'organització de les mestres i de les famílies i infants. Per això, el canvi es va fer a principi de curs. Pensar en els canvis a l'entrada no englobava només els canvis físics de mobiliari o objectes sinó que s'havia de reflexionar bé per a que l'espai acollís, per a que la sensació d'entrar-hi aportés els sentiments que volíem transmetre, la informació que preteníem compartir). Bé, en realitat es varen començar a fer canvis durant el mes de juliol, quan ja hi havia pocs infants. Així, comprovarem que efectivament era un canvi que podia funcionar i, de fet, ho implementarem ja a l'inici de curs. Tots els canvis que s'han anat fent han estat reflexionats, com beneficiarien als infants, a les famílies i quins tipus de canvis i adaptacions suposaria per l'equip (mirant sempre de guanyar en temps i qualitat per acompanyar els infants).
Com estava aquell espai? Quina utilitat tenia? Què visualitzàveu fer i quins varen ser els primers canvis?	L'espai era un espai multiusos, bàsicament era el dormitori però també s'hi feien altres activitats i tallers. Anteriorment també havia estat espai de psicomotricitat. Com a dormitori, era un espai obscur (ja que les dues portes que formen part de l'espai tenien foscurit), els matalassos es guardaven a les rapisses a simple vista i hi havia un bagul on es guardaven els llençols o les flassades per a l'hora de dormir. Els primers canvis varen estar encaminats a crear un espai acollidor i tranquil on les famílies poguessin tenir un temps i intimitat per connectar amb l'escoleta abans d'unir-se al grup. Altres objectius que ens plantejarem:

	- Donar resposta a les necessitats de les famílies. - Aportar un espai físic que doni un moment íntim d'acomiadament i recollida de qualitat. - Facilitat la feina de les mestres en el dia a dia. - Crear un espai que respongui a la imatge d'escola oberta. - Propiciar/proporcionar moments d'intimitat infant-família a través de l'espai. - Crear un espai que vagi en consonància amb la nostra imatge d'escola i la nostra identitat (<i>com a casa</i>). - Crear un espai que permeti crear un clima càlid i informal on realitzar les entrevistes inicials. - Reflectir la realitat de les famílies. - Unir escola i família en un espai. - Ubicar en un únic espai totes les pertinences dels infants per tal d'aportar seguretat, sentiment de pertinença d'escola, etc. - Espai que no es limita únicament a entrades i sortides, si no que pot ser un espai extra de joc i relació.

Procés de reflexió: Una vegada triat l'espai a canviar...

Quins aspectes tinguéreu en consideració a l'hora de reflexionar sobre els possibles canvis?

- Educatius: habitabilitat, identitat, relació, narració, osmosi...
- Pràctics: material, economia, mà d'obra...

Educatiu: l'espai havia de seguir la nostra idea sobre l'estètica (un espai que anés en la mateixa línia de l'escoleta: que no estàs ple de materials diferents, sense saturació cromàtica, excés materials, massa fotografies...). Havia de ser un espai còmode, amb propostes pensades, amb mobiliari ordenat que facilités el dia a dia de família i mestres. Un espai estètic, amb colors neutres, sense saturació de mobles o colors...

Relació: posàrem un sofà per convidar a les famílies a seure i parlar. Amb el temps, s'ha anat convertint en un espai on

- Familiars: comoditat, acolliment, identitat...	es fa la primera rebuda amb les famílies nouvingudes (es realitza la primera entrevista). Un espai amb mobiliari que convidi a seure, a relacionar-se... Material: hi havia d'haver una estora, que aportés calidesa i, a la vegada, emmarqués la zona de joc per a la proposta que s'ofereix. El material havia de facilitar els moments d'acolliment, ja sigui per la família i l'infant a porta tancada, ja sigui a una família nouvinguda que ve a veure l'escoleta. Identitat: l'entrada compte amb imatges seves als calaixos personals (on els infants deixen les seves carmanyoles i motxilles), també als penjadors. No estan separats per aula perquè així transmetem la sensació de formar part de la família de l'escola. Una de les propostes fetes aquest curs és la d'emmarcar fotografies familiars i penjar-les a una de les parets de l'entrada.
Heu consultat bibliografia, autors, conferències... que us puguin haver inspirat en la manera de fer o en idear possibles canvis en l'espai?	En l'entrada no ens hem basat en cap autor perquè teníem molt clar com volíem que fos aquest espai, quines relacions volíem que es produïssin, etc. A mesura que hem anat vivint dins de l'espai s'ha anat modificant. Tot i això, si que hi ha hagut una tasca de documentació per tal de definir quina és la línia de l'escoleta, quina és la nostra identitat de centre. A més a més, el curs de formació del CEP ens va servir per resoldre petits dubtes que ens plantejàvem, agafar idees, etc.
Com ha influït el fet de formar part d'una formació a l'hora de realitzar aquests canvis? Us ha ajudat veure altres realitats, altres maneres de fer i d'organitzar els espais?	Sí, ens ha influït completament. Quan assisteixes a un curs o veus altres escoletes sempre influeix, d'una manera o d'una altra. Ens ha servit per reafirmar-mos en la nostra iniciativa, en la manera que tenim fer fer, amb la nostra idea d'escola. Però també ens ha servit per enriquir-mos, per veure coses noves i fantàstiques, per veure'n d'altres que no ho són tant...
Quins canvis s'ha realitzat a l'espai des de l'inici del curs? Han estat reflexionats o han	Tots els canvis que s'han dut a terme des de l'inici han estat reflexionats. Cert és que alguns s'han posat en pràctica de

estat resultat d'un moment d'espontaneïtat?	manera espontània, però tots han tingut el procés de reflexió darrera. Començarem amb les portes de l'estrella que va ser com una petita primera passa que ens va omplir de confiança i ens va motivar a pensar més detingudament com podíem millorar els espais, ens va engrescar i ens va donar la confiança per fer el canvi tan radical com va ser traslladar el dormitori a la copinya i moure el mobiliari per a formar l'entrada. En un inici (el juliol de 2017) es mogué el dormitori a la copinya (els matalassos continuaven guardant-se a l'entrada). Es va llevar el <i>foscúrit</i> de les portes de l'entrada i s'introduí el sofà (que abans estava a coordinació), l'engronsadora (que estava a l'estrella però que poques vegades s'usava), el moble de les calaixeres (que estaven dins cada aula. El moble més gros es va destinar a acollir els calaixos personals dels infants mentre que el moble petit es destinà a guardar els llençols i les teles que es solen usar), els penjadors, dues cadiretes petites amb una taula rodona (on es situaria la proposta de material) i una estora. El següent canvi que férem va ser el de fer una cortinetes que tapessin els matalassos (que es guarden a les rapisses, als dos costats de l'espai). En arribar Nadal, l'entrada va acollir també l'arbre de Nadal, amb les decoracions que les famílies varen aportar i les que els infants realitzaren en diferents tallers (i que formaven part de la relació amb el CEIP Nicolau Calafat). Passades les vacances de Nadal introduírem les famílies a l'entrada mitjançant les fotografies familiars. Per Carnaval es va muntar un espai de disfresses també a l'entrada (amb material aportat per les famílies). Finalment, cap a finals del mes de maig es va fer una petita proposta de lectura amb el conte que els infants d'infantil del CEIP havien creat i teatralitzat davant els infants de

	l'escoleta en una de les seves visites. La proposta convidava als pares a seure's amb els fills per mirar el conte. La darrera modificació del curs ha estat el canvi del calendari (a una de les parets exteriors de l'entrada) per un panell de documentació que definís l'escola (i que és el projecte final de les practicants d'enguany). El plafó consta d'una part fixa (on es defineixen els trets d'identitat més significatius) i d'una part mòbil (on es podran anar tractant temes diversos: el primer d'ells, sobre l'alimentació).
Com heu seleccionat i decidit quines idees conservàveu i quines descartàveu? Què heu tengut en compte per fer-ho? (criteris educatius, impossibilitat per dur-ho a terme econòmicament, per tema de limitació d'espai, oposició de famílies, etc) Com ho heu resolt (si ha estat possible)?	A cada idea que ens sorgia ho imaginàvem ja en marxa, llavors ens sorgien les possibles pros i contres i ens plantejàvem com superar-los, si es podien superar i si, en realitat, ens compensava el canvi (si realment era necessari, en què beneficiava als infants, famílies i mestres). Tenint sempre en compte les famílies i els infants, (les seves necessitats) no podia ser un lloc ple de material i de propostes de joc, per exemple.

Futur:	
Quins canvis esteu pensant fer a continuació? Sobre què s'està reflexionant?	Estam pensant en afegir un espai de lectura i amb material de lectura: material per als pares i per als infants. S'està reflexionant sobre els contes, ja que han de poder ser manipulats per ells (no han de ser contes que es puguin fer malbé, perquè noltros no tendrem control del que es fa a dins). Altres aspectes que també s'han tractat ha estat la possibilitat de llevar sabates. És un tema que ens atreu però que, degut a l'augment de matriculacions i la baixa d'una de les mestres, ha quedat una mica aturat tot el procés de reflexió que dúiem.

Quins criteris creieu que necessiteu treballar a continuació?	Identitat: com nos podem fer visibles ses mestres, fins a quin punt ens hem d'incloure. Ens incloem amb una foto familiar? O ens feim una foto ses mestres com a família dintre de l'escola? Sabem que a Esporles, per exemple, han penjat fotografies dels ulls de tot el personal que hi fa feina. És una bona idea, però noltros hem de trobar allò nostro, la manera de fer-mos visibles però que a la vegada ens defineixi. Narrativitat: s'ha dut a terme el projecte de millora de la UIB que es centra en realitzar un plafó per tal de fer visible el projecte metodològic de l'escoleta. A la part mòbil del plafó pensam anar fent documentació del que passa a l'escoleta en el dia a dia, documentar processos d'aprenentatge que tenen lloc diàriament. Relació: ens falta reconnectar amb les famílies, aconseguir que es sentin part de l'escoleta i del projecte educatiu. Altres anys amb el TAT! Rebiem visites de pares amb infants no escolaritzats, hi havia pares dels infants de l'escoleta que participaven molt en els tallers que oferíem... Estam en procés de reflexió sobre quina seria la millor manera d'incloure les famílies, de fer-les part del projecte, que es sentissin còmodes de participar i donar la seva opinió, idees..
Quins pros i contres hi ha?	Pro: estam molt engrescades en aquest projecte. Li hem dedicat temps i energia i volem continuar fent pessetes. Contres: el cost econòmic que suposa fer canvis quan es té poc pressupost o poc suport, falta de temps (tenim moltes adaptacions i canvis en l'equip docent, fet que ens ha fet deixar una mica el projecte per centrar-nos en les adaptacions)

9.6 Annex 6: Notes seminari Son Llätzer

Seminari Son Llätzer 27 de febrer

EI VALLDEMOSSA

Què hem fet?

- Hem trobat la nostra identitat: idea de l'escola com a casa. Això afecta a molts d'aspectes: estètica, metodologia, organització... Tenir clars conceptes com: flexibilitat, improvisació, espontaneïtat, vida quotidiana, ritme lent, individualització...
- Tancar portes de les aules per donar la possibilitat d'arribada tranquil·la i poder tenir les portes obertes de l'entrada. Estèticament ens agrada més les portes obertes i pensem que acull millor. Però quan comença la lliure circulació necessitem tancar les portes de l'entrada. Les famílies i els infants troben les seves pròpies estratègies: quan les aules estan obertes es tanquen dins l'entrada.
- Elements que donen identitat:
  - o Imatge de les aules en les paneres de les llibretes.
  - o Foto dels infants en el calaixets i els penjadors. No separar-los pels grups: som tots de la mateixa "família".
  - o Fotografies familiars emmarcades. La documentació es presenta com la tindríem a casa.
  - o Ens faltaria incloure l'equip educatiu. Ens hauríem de presentar? Quin nivell d'intimitat hauríem i volem explicar? Els infants demanen la nostra fotografia en elements (tovallola, calaix...).
  - o Les persones que visiten l'escoleta troben informació de l'escoleta (tríptics informatius de l'escoleta i el Tat!), la nota diària, el calendari...
  - o Com incloure l'entorn? "Som una escoleta oberta una vegada han tocat el timbre de l'entrada."
- Anar canviant els materials de la taula que es presenten als infants (les llibretes com les mestres, el telèfon...)
- L'entrada ens serveix per ambientar. Les famílies hi participen: arbre de Nadal, disfresses... Podríem donar més autonomia a les famílies? Prioritzam el gust estètic o que ho sentin com un espai propi? De quina manera fer que ho sentin el seu espai?
- Posar documentació. Teníem clares certes pautes estètiques (fons negre, fotos horitzontals) però no ens caben de convèncer la cartolina amb forro.
- Futur:
  - o La llibreria. Sorgeix en part de l'observació dels infants i d'una necessitat de tenir a l'abast llibres més delicats que no ens atrevim encara a tenir-los dins l'aula. Pensem que l'espai de l'entrada, amb el sofà, convida més a seure i a compartir lectura.

- Lectura per a la família, activitats que puguin interessar, llibres i articles diversos...
- Història i memòria de l'escola.
- Els infants fan propostes: es lleven les sabates. El terra de rajola és un inconvenient, ens falta calidesa. Ho vàrem “solucionar” posant un sabater a l'aula i demanant calcetins de psico. Volíem proposar tenir unes sabates per dins de l'escoleta i unes altres per l'exterior. La idea seria posar a l'entrada un sabater per deixar-hi les sabates. Dubtam entre el plaer de llevar-se les sabates “com a casa” i l'espontaneïtat que hi ha ara mateix a l'hora de sortir a l'exterior. També ens fa dubtar molt de quina manera ho presentam a les famílies, ja que afecta directament a l'arribada i pot ocasionar malestar (infants que no es volen treure les sabates, famílies amb presses...).
- Espai per botes d'aigua i xubasquero. Ens du a plantejar-nos altres aspectes metodològics. L'escoleta no fa experimentació com a activitat programada, però si que volem aprofitar les oportunitats que se'ns presenten en el dia a dia. En aquest moment prioritzam altres coses. L'experimentació es fa igualment després de la pluja.
- Com ens afecten les corregudes dels passadís o el “pul·lular” a les arribades i recollides?
- Com distribuïm el temps que es passa a l'entrada i el que no. Quan s'utilitza i quan no.